

ตอนที่ 1. สภาพทั่วไปของชุมชน

1.1 สภาพภูมิประเทศการตั้งถิ่นฐานของชุมชน

บ้านหลวง บ้านเหมียง เป็นหมู่บ้านเกษตรกรรมเก่าแก่ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัดลำปาง ห่างจากตัวจังหวัดลำปาง 23 กม. มีถนนลำปาง - แม่ทะ เป็นถนนติดต่อผ่านกลางหมู่บ้าน ก่อนถึงที่ว่าการอำเภอแม่ทะ 3 กม. มีวัดเป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน บ้านหลวงมีวัดบ้านหลวง เป็นศูนย์กลาง บ้านเหมียงมีวัดบ้านเหมียงเป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน วัดบ้านหลวงมีพระพุทธรูปประดิษฐานอยู่ซึ่งเป็นพระพุทธรูปคู่บ้าน คือ พระเจ้าทองทิพย์ (ถูกขโมยไป เมื่อปี 2533) และมีหอผีที่ชาวบ้านเรียกว่า เทพดาประจำหมู่บ้าน ชื่อ ยักดงฮ่าว ทั้งสองสิ่งนี้ชาวบ้านหลวง บ้านเหมียง ให้ความเคารพสักการะตลอดมา

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อ	บ้านท่าแห่น หมู่ที่ 2 ตำบลนาคร้วกับบ้านจัว๊ก หมู่ที่ 2 ตำบลแม่ทะ
ทิศตะวันออก	ติดต่อ	บ้านหลุก หมู่ที่ 6 ตำบลนาคร้ว
ทิศตะวันตก	ติดต่อ	บ้านหล่ายทุ่ง หมู่ที่ 5 ตำบลนาคร้ว
ทิศใต้	ติดต่อ	บ้านหนามบู่ย่า หมู่ที่ 3 ตำบลนาคร้ว

ลักษณะการตั้งบ้านเรือน

บ้านหลวง บ้านเหมียง มีประชากรทั้งสิ้น 273 ครัวเรือน 1216 คน มีการแบ่งเป็นคุ้มตามลักษณะการปกครองเป็นหมวดคือ บ้านหลวงแบ่งเป็น 13 หมวด บ้านเหมียง 11 หมวด ในแต่ละหมวดรับผิดชอบตั้งแต่ 9 - 15 หลังคาเรือน ซึ่งในแต่ละหมวดมีครัวเรือนอยู่ในบริเวณเดียวกัน ไม่มีรั้ว มีรั้วกันเพียงรอบนอกติดกับถนนเท่านั้น แต่ละคุ้มมีครัวเรือนจำนวน 3 - 7 ครัวเรือน ส่วนใหญ่เป็นลักษณะลูกหลานที่มีครอบครัวแล้ว ปลูกบ้านติดกับพ่อแม่ ซึ่งพ่อแม่จะให้ลูก ๆ ทำเช่นนั้นเพื่อติดต่อดูแลพ่อแม่ได้สะดวก

การถือครองที่ดิน

การถือครองที่ดิน มีที่ดินเป็นของตนเอง แต่ถูกแบ่งเป็นแปลงเล็ก ๆ บางครอบครัวมีเพียง 1 ไร่ ส่วนใหญ่มีไม่เกิน 10 ไร่ คือ 140 ครัวเรือนหรือร้อยละ 51.47 ของครัวเรือนทั้งหมดซึ่งไม่สามารถใช้ในการเพาะปลูกอย่างเพียงพอได้ ดูรายละเอียดในตารางที่ 1

มีป่าช้า 2 แห่ง คือ ป่าช้าบ้านหลวง และป่าช้าบ้านเหมียง

มีโรงเรียนประถมศึกษา 1 แห่ง ชื่อโรงเรียนบ้านหลวง

มีโรงเรียนเล็ก 1 แห่ง

ตาราง 1 แสดงการถือครองที่ดิน ทำนา ปี 2534

จำนวนที่นาถือครอง	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 1 ไร่	20	10.66
1 - 5 ไร่	40	14.70
6 - 10 ไร่	140	51.47
11 - 20 ไร่	54	19.85
21 - 50 ไร่	9	3.30
รวม	272	100

การถือครองที่ดินในการทำนา ปี 2534 ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 51.47) มีที่นาถือครอง 6-10 ไร่ รองลงมา (ร้อยละ 19.85) ถือครองที่นา 11-20 ไร่ ถือครองที่นาน้อยที่สุด ระหว่าง 21-50 ไร่ (ร้อยละ 3.30)

ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ทั่วไปเป็นที่ราบเชิงเขา

โดยมีภูเขาตอม่วงคำอยู่ทางด้านเหนือของหมู่บ้าน

พื้นที่มีลักษณะลาดไปทางใต้ มีเนื้อที่ประมาณ 1800 ไร่ 80% ของพื้นที่รอบ ๆ หมู่บ้านใช้ทำนา

อาศัยน้ำจากการชลประทาน ซึ่งสูบน้ำด้วยพลังไฟฟ้า ลักษณะของดินไม่ค่อยสมบูรณ์ ลำน้ำที่ไหลผ่าน คือ ร่องน้ำลำห้วยนาทุ่ง (เป็นร่องน้ำที่ไหลแยกมาจากลำน้ำแม่ทะ ซึ่งเป็นลำน้ำที่สำคัญของชาวอำเภอแม่ทะ) ไหลไปทางทิศตะวันตกของหมู่บ้าน และไปบรรจบกับลำน้ำและลำห้วย ปัจจุบันน้ำจะแห้งเกือบตลอดปี ฤดูฝนมีน้ำไม่มาก สาเหตุมาจากป่าไม้ถูกทำลาย และมีเขื่อนอ่างวังเขื่อนกันน้ำ

ลักษณะภูมิอากาศ

มีลักษณะภูมิอากาศทั่วไปจะมีฤดูแล้งสลับกับฤดูฝน ฤดูฝนจะเริ่มเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม ฤดูแล้งคือ ฤดูหนาวราวเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคม ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน จะเป็นฤดูร้อน

น้ำใช้บริโภค ใช้ทำนาตาล มีบ่อน้ำบาดาลสาธารณะ 3 บ่อ ใช้ทำประปาหมู่บ้าน และมีบ่อน้ำตื้นจำนวน 58 บ่อ สัตว์ที่เลี้ยงมีการเลี้ยง โค กระบือ เพื่อเป็นสินค้า

การสาธารณสุขและสาธารณสุขโลก

บ้านหลวง บ้านเหมียง ห่างจากโรงพยาบาลอำเภอแม่ทะ 1 กม.ทางด้านสาธารณสุขในการควบคุมดูแลของโรงพยาบาลอำเภอแม่ทะ (ปกติหมู่บ้านเขตพัฒนาจะอยู่ในความควบคุมของสาธารณสุขตำบล) เมื่อมีการเจ็บป่วยภายในหมู่บ้าน ราษฎรจะรับการรักษาพยาบาลจากโรงพยาบาลอำเภอแม่ทะ เมื่อมีอาการรุนแรงจะถูกส่งไปยังโรงพยาบาลจังหวัดต่อไป ในปี 2528 ฝ่ายส่งเสริมของโรงพยาบาลอำเภอแม่ทะได้มีการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองทุนยาประจำหมู่บ้านขึ้น โดยมีการรวมหุ้นคนละ 50 บาท เพื่อรวมเป็นกองทุน ชื้อยาสามัญให้สมาชิกกลุ่ม โดยใช้สถานที่บ้านนายล้น วงศ์ไ้ทะ (อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน) เป็นสถานที่ดำเนินการ มีการร่วมกันสร้างอาคารเก็บรักษายาขึ้น ปัจจุบัน (2535) นายล้น วงศ์ไ้ทะ ได้เล่าว่า สมาชิกกองทุนได้ลงมติให้นำเงินหุ้นกองทุนซึ่งมีอยู่ประมาณ 5,000.-บาท นำไปซื้อเต็นท์ประจำหมู่บ้าน ในนามของกลุ่มแม่บ้านดูแลรักษา และนายล้น ฯ เล่าว่า กำลังรวบรวมสมาชิกที่มีความสนใจจริง ในการรวมหุ้นอีกครั้งหนึ่ง

- มีบ่อน้ำบาดาล 3 บ่อ บ่อน้ำตื้น 58 บ่อ การประปาหมู่บ้าน 1 แห่ง มีไฟฟ้าใช้ในบ้านครบทุกครัวเรือน มีโทรทัศน์สี 201 เครื่อง

1.2 ลักษณะโครงสร้างของประชากร

ประชากรชาวน้ำหลวง - บ้านเหมียง มีทั้งหมด 1216 คนเป็นชาย 626 คนเป็นหญิง 590 คน โดยแยกเป็นผู้มีอายุในช่วงต่าง ๆ ดังนี้(นับถึงธันวาคม 2534)

ตารางที่ 2 แสดงลักษณะอายุประชากร ปี 2534

อายุ	เพศ		รวม	ร้อยละ
	ชาย	หญิง		
แรกเกิด - 5 ปีเต็ม	37	39	76	6.25
5 ปี 1 วัน - 7 ปีเต็ม	48	32	80	6.57
7 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	48	45	91	7.48
14 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	40	35	75	6.16
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	316	302	518	57.82
50 ปี และสูงกว่า	137	139	270	22.69
รวม	626	590	1216	100

ประชากรของชุมชนส่วนใหญ่(ร้อยละ 57.82) อยู่ในวัยกำลังทำงาน คือ 18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม รองมาเป็นผู้อาวุโสของหมู่บ้าน (ร้อยละ 22.69) นอกจากนั้นเป็นเด็ก

การศึกษา

มีโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาอำเภอแม่ทะ 1 โรงเรียน เปิดสอนระดับชั้นเด็กเล็ก (อายุ 5 ปี ขึ้นไป) จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 125 คน แยกเป็นชาย 58 คน นักเรียนหญิง 67 คน มีจำนวนครู 9 คน ชาย 2 คน หญิง 7 คน มีครูใหญ่ซึ่งดำรงตำแหน่งครูใหญ่มากหลายปีแล้ว มีบ้านอยู่หมู่บ้านติดกันคือบ้านท่าแห

มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยความรับผิดชอบสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ สำนักงาน
สาธารณสุขอำเภอ จำนวน 1 ศูนย์ ตั้งอยู่หน้าวัดบ้านเหมียง รับเลี้ยงดูเด็กเล็กตั้งแต่ 2 ขวบครึ่ง
จนถึง 5 ขวบ โดยเก็บค่าเลี้ยงดูจากผู้ปกครอง เดือนละ 40 บาท ในเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 3 ขวบ
และเดือนละ 30 บาท สำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 3 ขวบขึ้นไป โดยมีการจัดตั้งตั้งแต่ปี พ.ศ.2524
เป็นต้นมา มีนางบุญศรี สิงห์เชื้อ เป็นสตรีในบ้านเหมียงทำหน้าที่ผู้ดูแล โดยได้รับค่าเลี้ยงดู
จากผู้ปกครองรวมกับเงินค่าตอบแทนที่กรมการพัฒนาชุมชนสนับสนุน เป็นเงินเดือนละ 2,500.-
บาท ถึง 3,000.- บาท มีเด็กเล็กในศูนย์ฯ จำนวน 32 คน เป็นชาย 18 คน หญิง 14 คน
โดยมีนางคำผ่าน วงศ์สวัสดิ์ (สมาชิกกลุ่มแม่บ้าน บ้านหลวง-บ้านเหมียง) มีบ้านอยู่ห่างจากศูนย์ฯ
เด็กเล็ก 50 เมตร (เคยเป็นรองประธานกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ปี 2527-2530)
เป็นประธานคณะกรรมการพัฒนาเด็ก ของหมู่บ้าน

การศึกษาของประชากรส่วนใหญ่จบการศึกษา จากโรงเรียนในหมู่บ้าน คือ
โรงเรียนบ้านหลวง และเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนมัธยมประจำอำเภอ ซึ่งห่าง
จากหมู่บ้านไปทางทิศตะวันออก 500 เมตร จากการสัมภาษณ์พูดคุยกับชาวบ้านส่วนใหญ่อ่านออก
เขียนได้ทุกคน โดยเฉพาะตั้งแต่ในช่วงปี 2527 เป็นต้นมา หน่วยราชการหลายหน่วยงานได้มีการ
การรณรงค์ให้มีการอ่านออกเขียนได้ มีการฝึกอบรมประชาชนให้มีความรู้ ความเข้าใจในหลาย ๆ
ด้าน อาทิเช่น ฝึกอบรมองค์การประชาชนกรรมการหมู่บ้าน กรรมการสภาตำบล จากเจ้าหน้าที่
อำเภอจากหน่วยงาน ปกครอง พัฒนาชุมชน เกษตร สาธารณสุข นอกจากนี้องค์กรสตรีมีการฝึก
อบรมกลุ่มแม่บ้าน ในด้านต่าง ๆ ขึ้น เช่นด้านการประดิษฐ์ดอกไม้ การทำอาหาร เป็นต้น

ตารางที่ 3 แสดงระดับการศึกษาประชากร 2533

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า ป.4	528	43.42
ป. 4	443	36.43
ป. 6	120	9.87
ม.ศ. 3	100	8.22
ม.ศ. 6	14	1.15
ประกาศนียบัตรและสูงกว่า	11	0.91
รวม	1216	100

การศึกษาของประชากรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 43.42) มีการศึกษาต่ำกว่า ป. 4 รองลงมา (ร้อยละ 36.43) มีการศึกษาระดับชั้น ป.4 มีเพียง 11 คน หรือร้อยละ 0.91 ของประชากร ที่มีการศึกษาระดับประกาศนียบัตรและสูงกว่า

ตารางที่ 4 การกระจายของประชากรที่มีการศึกษาต่ำกว่า ป.4

กลุ่มประชากร	จำนวน	ร้อยละ
เด็กแรกเกิด - 6 ขวบ	124	23.49
เด็กกำลังเรียน ป.1-ป.4	149	28.22
คนชรา	255	48.29
รวม	528	100

ประชากรที่มีการศึกษาต่ำกว่า ป.4 จำนวน 528 คน มีการกระจายจำนวนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 48.29) เป็นคนชรา รองลงมา (ร้อยละ 28.22) เป็นวัยที่กำลังอยู่ระหว่างการเรียน ประถมศึกษา และช่วงเด็กแรกเกิดถึง 6 ขวบน้อยสุด (ร้อยละ 23.49) ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

1.3 อาชีพและฐานะทางเศรษฐกิจ

อาชีพหลัก

ชาวบ้านหลวง บ้านเหมียง มีอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลัก ครั้วเรือนที่ทำนา 272 ครั้ว เรือน จากจำนวนครั้วเรือนทั้งหมด 273 ครั้วเรือน มีเพียงครั้วเรือนเดียวเท่านั้นที่รับจ้างเพียง อย่างเดียว

ครั้วเรือนที่ทำนาส่วนใหญ่มีที่นาเป็นของตนเอง จำนวน 262 ครั้วเรือน มี 10 ครั้ว เรือน ที่ต้องอาศัยนาของผู้อื่น โดยการเช่าและรับจ้าง ครั้วเรือนที่มีที่นาเป็นของตนเองส่วนใหญ่มี ที่นาระหว่าง 6-10 ไร่ รองลงมา 11-20 ไร่ และ 1-5 ไร่ ตามลำดับ ส่วนครั้วเรือน ที่มีนามากที่สุด 21-50 ไร่ มีจำนวนเพียง 9 ครั้วเรือนเท่านั้น

รายได้ของประชากร บ้านหลวง บ้านเหมียง มีรายได้เฉลี่ยเมื่อปี 2533 ประมาณ 6,000.-บาท นอกจากการทำนาเป็นอาชีพหลักแล้ว มีการปลูกพืชไร่ต่าง ๆ อีก เช่น ปลูกถั่วลิสง

จำนวน 182 ครั้วเรือน ๆ ละ 1 ไร่ ปลุกถั่วเหลืองจำนวน 90 ครั้วเรือน ๆ ละ 2 ไร่ ปลุกอ้อยจำนวน 50 ครั้วเรือน ๆ ละ 5 ไร่ ปลุกละหุ่งจำนวน 80 ครั้วเรือน ๆ ละ 1 ไร่ นอกจากนี้ยังมีการปลูกพืชตามหัวไร่ปลายนา เช่น พืชผักต่าง ๆ เพื่อใช้กิน เป็นต้น

การทำนานอกจากจะเป็นอาชีพหลักแล้ว ยังเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางสังคมและวัฒนธรรมหลายอย่างอีกด้วย สำหรับกิจกรรมทางสังคม การทำนาทำให้บุคคลทั้งภายในครัวเรือน และต่างครัวเรือนมีโอกาสพบปะกัน โดยการออกไปทำนาพร้อม ๆ กัน ทำนาด้วยกันหรือใกล้เคียงกันมีโอกาสพูดคุยกันตลอดในบางขั้นตอนของการทำนา จะมีการลงแขกทำให้ชาวบ้านจำนวนมากมีโอกาสพบปะพูดคุยกัน พันธุ์ข้าวที่นิยมปลูกกันมาก เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 ซึ่งเป็นพันธุ์ที่ทางราชการส่งเสริม

ในช่วงปัจจุบัน การทำนา ทำไร่ ทำสวนลดน้อยลง เนื่องจากความแห้งแล้ง มีพืชเกษตรที่นำมาปลูกทดแทนในภาวะเช่นนี้ดีที่สุด คือ การทำไร่อ้อย โดยส่งไปขายแหล่งรับซื้อ 2 แห่ง คือ โรงงานหีบอ้อยของรัฐบาลและเอกชน

สำหรับชาวบ้านส่วนหนึ่งที่มีที่ดินทางด้านทิศตะวันตก ที่แห้งแล้งและยากจนกว่าชาวบ้านทางทิศตะวันออก จะมีกลุ่มอาชีพรองเกิดขึ้น คือ

1. กลุ่มทอผ้า เป็นอาชีพทดแทนของสตรีในหมู่บ้าน มีจำนวนสมาชิก 30 คน รายได้เดือนละ 200-2,000 บาท มีการให้กู้ยืมโดยไม่เสียดอกเบี้ย ปัจจุบันกลุ่มนี้เสื่อมถอยลงเนื่องจากการบริหารกลุ่มไม่ได้นำผลประโยชน์สู่ชาวบ้านอย่างแท้จริง

2. กลุ่มทำสาก จากไม้ตาลและไม้มะพร้าว โดยการนำเข้ามาของคนหนุ่มรุ่นใหม่และมีการติดต่อซื้อขายกับทางจังหวัดปทุมธานี และนำส่งขายทางภาคเหนือต่อไป จำนวนการผลิตประมาณ 10,000 เล่ม/เดือน รายได้ประมาณครอบครัว 1,200 บาท/เดือน ทำกันประมาณ 10 ครอบครัว กลุ่มอาชีพนี้ยังทำกันเป็นล่ำเป็นสันอยู่

3. กลุ่มทำด้ายสายสิญจ์ เป็นอาชีพของสตรีในหมู่บ้าน แต่ทำกันในกลุ่มเครือญาติ รับสายสิญจ์จากเชียงใหม่มากิโลกรัมละ 60 บาท ราคา 3,000 บาท นำมาปั่นให้เป็นกลุ่มด้ายสายสิญจ์ไปขายขนาดใหญ่ม้วนละ 25 บาท ม้วนเล็ก 15 บาท วันหนึ่งทำได้ประมาณ 200 ม้วน รายได้ต่อเดือนประมาณ 5,000 บาท กำไร 2,000 บาท มาแบ่งในกลุ่มทำ

4. กลุ่มแกะสลักโต๊ะเตี้ยงไม้สัก เป็นอาชีพของสตรีในหมู่บ้าน ทำกันไม่มากครัวเรือน รายได้จากการแกะสลักเตี้ยง ประมาณ 600 บาทต่อตัว

อาชีพทั้งสี่กลุ่มนี้ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มแม่บ้านและสตรีที่ว่างเว้นจากการทำนา และพบว่ามีชาวบ้านส่วนหนึ่งที่ไม่สามารถทำนาขาดแคลนน้ำ จะมีฐานะค่อนข้างยากจน ประมาณ 10 ครัวเรือน จึงเป็นเหตุให้ชาวบ้านพวกนี้เป็นแรงงานรับจ้างทำนาคนอื่น ได้ค่าแรงเพียงวันละ 30 บาท เท่านั้น พอประทังชีพไปวัน ๆ และไม่มีการเข้าร่วมกับชมรมหรือกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เนื่องจากขาดทุนทรัพย์ในการประกอบอาชีพ

จากการเปลี่ยนแปลงอาชีพของชาวบ้านจากเดิมเคยประกอบอาชีพเกษตรกร ชาวบ้านก็เข้าสู่อาชีพใหม่ การขายแรงงานให้โรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่อยู่ในเขตจังหวัดลำปาง เช่น โรงงานอาหารสากล ยูเอพี (ห่างจากหมู่บ้าน 25 กม. เดินทางโดยรถยนต์ในหมู่บ้าน) ได้ค่าแรงวันละ 60 บาท โรงงานทำกระดุกเทียม และจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองซึ่งต้องเดินทางไปต่างจังหวัดครั้งละ 7-15 วัน

ตารางที่ 5 แสดงการทำนา และปลูกพืชไร่

อาชีพ	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละของครัวเรือนทั้งหมด
ทำนา	272	99.63
พืชไร่ - ปลูกถั่วลิสง	182	66.66
- ปลูกถั่วเหลือง	90	32.96
- ปลูกอ้อย	50	18.31
- ละพุง	80	29.30

ประชากรของชุมชน บ้านหลวงบ้านเหมียง ส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา (ร้อยละ 99.63 ของครัวเรือนทั้งหมด) นอกจากการทำนาแล้วมีครอบครัวที่มีการประกอบอาชีพหลายอย่าง ประกอบโดยมีอาชีพหลักคือการทำนาอาชีพที่เข้าร่วมกับการทำนาเป็นการปลูกพืชไร่ต่าง ๆ เช่น ถั่วลิสง

(ร้อยละ 66.66) ถั่วเหลือง (ร้อยละ 32.96) อ้อย (ร้อยละ 18.31) และละหุ่ง (ร้อยละ 29.30) ดังตารางที่ 5

นอกจากครัวเรือนส่วนใหญ่มีการทำนาเป็นอาชีพหลักแล้ว อาชีพอื่น ๆ ของประชากร สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 6 แสดงอาชีพต่าง ๆ ของประชากร

อาชีพ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เกษตรกร	820	67.43
ยังอยู่ในความเลี้ยงดูของผู้ปกครอง	261	21.46
แม่บ้าน เกษียณอายุ ไม่มีอาชีพ	68	5.59
รับราชการ	28	2.30
รับจ้าง	20	1.64
ค้าขาย	19	1.56
รวม	1216	100

จากตารางแสดงอาชีพต่าง ๆ ของประชากร ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 67.43) ประกอบอาชีพเกษตรกร รองลงมา(ร้อยละ 21.46)เป็นประชากรที่อยู่ในความเลี้ยงดูของผู้ปกครอง เป็นแม่บ้าน ไม่มีอาชีพหรือข้าราชการเกษียณอายุ ร้อยละ 5.59 เป็นข้าราชการ ร้อยละ 2.30 รับจ้างร้อยละ 1.64 ค้าขายน้อยที่สุด ร้อยละ 1.56 ดังตารางที่ 6

1.4 ประวัติและความเป็นมาของชุมชน

เชื้อชาติ ศาสนา ความเชื่อ วัฒนธรรม

ชาวบ้านหลวง บ้านเหมี้ยง เป็นคนไทย เชื้อชาติไทยวน ซึ่งเป็นคนไทยเหนือทั่ว ๆ ไป เป็นคนรูปร่างสันทัด ผิวค่อนข้างขาวกว่าคนไทยภาคอื่น ๆ ชาวบ้านหลวงทุกครอบครัวนับถือพุทธ

ศาสนา ไม่มีคนที่นับถือศาสนาอื่น ๆ และในชุมชนนี้ไม่มีคนจีนหรือเชื้อสายจีนปะปน ดังนั้นบุคลิกภาพที่ปรากฏจึงเป็นคนนับถือสายกลาง สุภาพอ่อนน้อม และรักสงบ มีความโอบอ้อมอารี นอกจากนี้แล้วยังมีความเชื่อทางไสยศาสตร์ ในเรื่อง ทรงเจ้า เข้าผี และมีประเพณีทรงน้ำพระเจ้าทองทิพย์ (พระคู่บ้าน) ในเดือน 8 (เหนือ) ส่วนใหญ่ลูกหลานจะกลับบ้านเพื่องานนี้

ทัศนคติและความเชื่อของชาวบ้านหลวง มีลักษณะเช่นเดียวกับชนบททั่วไป คือมีความเชื่อเพื่อพ่อแม่ และโอบอ้อมอารีต่อเพื่อนบ้าน เชื่อในเรื่อง บาป บุญ คุณ โทษ มีวัดเป็นศูนย์รวมน้ำใจของหมู่บ้าน นอกจากมีประเพณีทรงเจ้าเข้าผีประจำหมู่บ้านแล้ว มีประเพณีทรงน้ำพระเจ้าทองทิพย์ มีการรดน้ำคำหัวผู้สูงอายุในหมู่บ้านช่วงสงกรานต์เป็นประจำ

ลักษณะการตั้งถิ่นฐาน

ลักษณะของการตั้งถิ่นฐานและการย้ายถิ่นเป็นการเกิดจากการเคลื่อนย้ายไปทางทิศเหนือของชุมชนสันนิษฐานว่าเป็นการเคลื่อนย้ายเพื่อแสวงหาที่ทำกินทั้งนี้เพราะเดิมบริเวณนี้เป็นลุ่มแม่น้ำ แม้จะเป็นแม่น้ำสายเล็กๆ แต่ก็อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์โดยเฉพาะข้าว

นับถอยหลังจากนี้ไปประมาณ 30-40 ปี บริเวณตอนเหนือของชุมชนเป็นป่าค่อนข้างสมบูรณ์ อันเป็นแหล่งของต้นน้ำลำธารที่มีน้ำไหลผ่านลงไปสู่แม่น้ำจางและห้วยแม่ทะ อันเป็นที่ตั้งชุมชนลำห้วยจึงมีน้ำตลอดปี เมื่อเวลาผ่านไปจำนวนประชากรในชุมชนเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้ชุมชนขยายตัวกลายเป็นหมู่บ้านใกล้เคียง ได้แก่ บ้านท่าแห่น บ้านจวัก บ้านเหมียง บ้านหลุก ฯลฯ บ้านเหล่านี้ขยายออกไปจากบ้านหลวงแทบทั้งสิ้น

การเพิ่มจำนวนประชากรมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาที่ทำกินตามมาจึงมีการทำลายต้นไม้เพื่อทำนาเป็นพื้นที่ รวมทั้งการตัดต้นไม้ทำลายป่าโดยรอบชุมชน ปัจจุบันเมื่อเปรียบเทียบกับภาคอื่น ๆ การถือครองที่ดินทำกินต่อครอบครัวยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ (3 ไร่ ต่อครอบครัวโดยเฉลี่ย)

ในปี พ.ศ. 2528 หมู่บ้านได้รับรางวัลชนะเลิศ หมู่บ้านพัฒนาดีเด่นระดับจังหวัดของจังหวัดลำปาง ในปี พ.ศ. 2529 หมู่บ้านได้รับรางวัลรองชนะเลิศ หมู่บ้านพัฒนา ระดับเขต 9 จังหวัดภาคเหนือตอนบน (สมัย นายศรีทน บุญเจริญ เป็นผู้ใหญ่บ้าน) ปัจจุบัน นายทองดี หน่อแก้ว เป็นผู้ใหญ่บ้าน

ปัจจุบันครัวเรือนที่มีการออกไปทำงานนอกตำบล มีจำนวน 38 คน เป็นชาย 30 คน หญิง 8 คน โดยออกไปทำงานในตัวเมือง ในจังหวัดลำปางเป็นส่วนใหญ่ โดยไปรับจ้างเป็นช่าง

เชื้อม ช่างไม้ ช่างปูน ผู้หญิง 8 คน ออกไปทำงานเกี่ยวกับการรับจ้างดูแลเด็กในบ้าน และรับจ้างทั่วไป หลายรายที่อาศัยเวลาว่างในฤดูแล้งเป็นส่วนใหญ่ในการไปทำงานนอกตำบล

นอกจากนี้แล้วบางรายที่ออกไปค้าขาย ประมาณ 7 - 13 คน เป็นระยะเวลาอันสั้น เช่น 10 - 15 วัน โดยออกไปโดยรถจักรยานยนต์ ไปตามจังหวัดต่าง ๆ เพื่อขายสินค้าพื้นเมือง

ความสัมพันธ์ภายในและขนาดของครอบครัว

ชาวบ้านหลวง บ้านเหมียง ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 71.84) เป็นครอบครัวเดี่ยว เว้นจากครอบครัวที่ต้องการเลี้ยงดูพ่อแม่ จึงจะเป็นครอบครัวขยาย กล่าวคือ เมื่อลูกแต่งงานมักจะให้ลูกแยกครอบครัวออกไปโดยสร้างบ้านอยู่ในบริเวณเดียวกันใกล้ ๆ บ้านพ่อแม่ โดยเฉพาะลูกผู้หญิง ส่วนลูกชายมักไปอยู่กับฝ่ายภรรยา ทั้งในหมู่บ้านและนอกหมู่บ้าน พ่อแม่จะแบ่งที่นาให้ตามสมควร

ตารางที่ 7 แสดงขนาดครอบครัว

ขนาดครอบครัว (คน)	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
2 - 4	222	71.84
5 - 7	78	25.24
8 - 10	9	2.92
รวม	309	100

ขนาดครอบครัว ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 71.84) ขนาดครอบครัวมีขนาด 2 - 4 คนรองลงมา (ร้อยละ 25.24) และน้อยที่สุด (ร้อยละ 2.92) เป็นครอบครัวขนาดใหญ่ ดังตารางที่ 7

1.5 ลักษณะผู้นำและการยอมรับ

พิจารณาเฉพาะประชากรที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นองค์กรในชุมชนซึ่งเป็นองค์กรที่ได้รับการแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของทางราชการและองค์กรที่ชุมชนได้มีการคัดเลือกขึ้นจากจำนวนองค์กรรวม 96 คน เป็นชาย 61 คน หญิง 35 คน ตามตารางซึ่งมีบางคนเป็นตำแหน่งมากกว่าหนึ่งตำแหน่ง

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนและตำแหน่งผู้นำชุมชน 2533

ประเภทผู้นำ	ชาย	หญิง	รวม
ก. องค์การจากการแต่งตั้งของทางราชการ	41	8	49
ผู้ใหญ่บ้าน	1	—	1
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	1	1	2
กรรมการหมู่บ้าน	7	—	7
พสส.	17	4	21
อสม.	1	1	2
กรรมการศึกษา	14	2	16
ข. องค์การที่เป็นการแต่งตั้งโดยชาวบ้าน	20	27	47
กพสม.	—	5	5
กลุ่มออมทรัพย์ฯ	—	7	7
ศูนย์สวัสดิการตลาด	—	5	5
กลุ่มทอผ้า	—	1	1
กลุ่มปั่นฝ้าย	—	1	1
กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า	—	1	1
กลุ่มชาวนา	2	—	2
ตลาดการหมู่บ้าน	5	—	5
กลุ่มเยาวชน	1	1	2
กลุ่มฉาบปะปา	5	—	5
กลุ่มประปาหมู่บ้าน	6	1	7
กลุ่มแม่บ้าน	—	5	5
กลุ่มศิษย์เก่าบ้านหลวง	1	—	1

1. ผู้นำโดยตำแหน่ง คือ นายทองดี หน่อแก้ว อายุ 41 ปี ผู้ใหญ่บ้าน มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 2 คน คือ นางบุญศรี ไทรถวี (และเป็นประธานกลุ่มแม่บ้าน) นายลุน แก้วแจ้ง ได้รับตำแหน่งโดยการคัดเลือกของคนในชุมชนทั้งสิ้น

2. ผู้นำโดยธรรมชาติ พ่อทองแก้ว หนานดิน ได้รับการยอมรับจากคนในชุมชน ให้เป็นผู้นำด้านตุลาการ ทั้งนี้เมื่อมีกรณีพิพาทขึ้นในหมู่บ้าน พ่อทองแก้ว มักจะเป็นผู้ตัดสิน ไกล่เกลี่ย (ปัจจุบันชุมชนไม่มีกรณีพิพาทขึ้นอีกเลย)

- พ่อปลื้ม เกร่งครัด เป็นที่เคารพนับถือของชาวบ้านอย่างมากโดยเฉพาะสมัยนายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี พ่อปลื้มฯ ได้นำราษฎรเข้าพบต่อผู้เรื่องการสร้างเขื่อนแม่จาง ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกของหมู่บ้าน ประมาณ 5 กม. ในการที่จะสามารถนำน้ำมาใช้ในการเกษตรของหมู่บ้านได้ แต่ผลทางการเมืองทำให้ไม่สามารถสร้างได้ พ่อปลื้มฯ ปัจจุบันอายุมากแล้ว คอยเป็นที่ปรึกษาแก่ผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้านในการจัดทำโครงการพัฒนาหมู่บ้านต่าง ๆ ของชุมชน

- พ่อคำ ไทรถี อายุ 71 ปี อดีตครูใหญ่โรงเรียนในหมู่บ้าน ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำหมู่บ้าน เป็นผู้นำชุมชนที่ได้รับการยอมรับจากคนในชุมชน และเป็นผู้นำในการจัดทำกิจกรรมการรวมกลุ่มต่าง ๆ ของชุมชน เช่น การจัดทำกลุ่มประปาหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต รวมตลอดถึงเป็นแกนนำในการพัฒนาหมู่บ้านต่าง ๆ โดยเฉพาะในช่วงปี 2527 - 2530 ได้รับการยอมรับจากผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้าน ให้เป็นพิธีกรบรรยายการพัฒนาหมู่บ้านของหมู่บ้าน จนหมู่บ้านได้รับการคัดเลือกเป็นหมู่บ้านพัฒนาดีเด่นของจังหวัด และรองชนะเลิศในระดับเขต ประจำปี 2528 - 2529 หลังจากหมู่บ้านได้รับรางวัลชนะเลิศแล้วได้มีกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ได้มาศึกษาดูงาน การพัฒนาของหมู่บ้านอยู่เสมอแทบทุกเดือนในช่วงตั้งแต่ปี 2528 - 2531 โดยส่วนใหญ่พ่อคำฯ จะเป็นผู้บรรยายการพัฒนา นอกจากนั้นภรรยาของ พ่อคำฯ คือ นางบุญศรี ไทรถี ได้รับการยอมรับให้เป็นประธานกลุ่มแม่บ้านมาโดยตลอด ปัจจุบันยังเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อีกด้วย

นอกจากพ่อคำฯ จะเป็นหัวแรงสำคัญในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะกิจกรรมประปาหมู่บ้าน ซึ่งปัจจุบัน พ่อคำฯ ยังเป็นกรรมการของกิจกรรมอยู่ และนอกจากนี้กรรมการหมู่บ้าน ได้รับการคัดเลือก เป็นกรรมการตลอดมา (ปัจจุบันพ่อคำฯ เป็นที่ปรึกษากรรมการหมู่บ้าน)

- พ่อหนานแก้ว มังคะวงศ์ เป็นที่พึ่งของชาวบ้าน ในเรื่องไสยศาสตร์ เช่น การ สะเดาะเคราะห์ พิธีการทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ตลอดจนการรักษาโรคตามแผนโบราณและเป็นผู้รวบรวมสมาชิกที่ยากจนรวมกันเพื่อช่วยเหลือกัน ในด้านการช่วยเหลือด้านการเงิน คือ เมื่อมีสมาชิก เสี่ยงชีวิต สามารถนำเงินก้อน ประมาณ 3000 - 5000 บาท มาใช้ในกิจการก่อน และเมื่อเก็บ เงินจากกลุ่มฌาปนกิจในหมู่บ้านได้จึงนำเงินมาคืน เป็นการช่วยเหลือสมาชิกก่อน

การสื่อสาร

ประชาชนส่วนใหญ่รับฟังข่าวสารจากวิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งในหมู่บ้านมีโทรทัศน์สี จำนวน 201 เครื่อง และจากหนังสือพิมพ์โดยมีที่อ่านหนังสือพิมพ์ 1 แห่ง อยู่หน้าวัดบ้านหลวง ซึ่งเป็นศูนย์ กลางของหมู่บ้าน มีผู้ใช้บริการอยู่บ้าง แต่ไม่มากนัก นอกจากนี้ทุก ๆ วันที่ 5 ของเดือน ที่วัดบ้าน หลวงจะมีการประชุมชาวบ้านบ้านหลวง ผู้ดำเนินการประชุม คือผู้ใหญ่บ้านและกรรมการหมู่บ้านจะ เป็นผู้แจ้งข่าวสารต่าง ๆ จากหน่วยราชการถึงประชาชน

การปกครอง

บ้านหลวง บ้านเหมียง มีผู้ใหญ่บ้านปกครองดูแล มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 2 คน เป็นชาย 1 คน หญิง 1 คน และมีคณะกรรมการหมู่บ้านอยู่ 7 ฝ่าย ๆ ละ 7 คน โดยได้รับการฝึกอบรมจากที่ว่าการอำเภอมาเมื่อปี พ.ศ. 2528 คือ

- 1) ฝ่ายกิจกรรมพลเรือนและส่งเสริมอาชีพ
- 2) ฝ่ายกิจกรรมการปกครอง
- 3) ฝ่ายกิจกรรมป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย
- 4) ฝ่ายกิจกรรมคลัง
- 5) ฝ่ายกิจการสาธารณสุข
- 6) ฝ่ายกิจการศึกษาและวัฒนธรรม
- 7) ฝ่ายกิจการสวัสดิการและสังคม

นอกจากนี้ยังมีการแบ่งการปกครองในหมู่บ้านเป็นหมวด ๆ อีกเพื่อความสะดวกต่อการ ควบคุมดูแล การแจ้งข่าวสาร การประชุม และการประสานงานต่าง ๆ เมื่อมีการตัดสินใจบาง เรื่องก็เพียง เชิญหัวหน้าหมวดมาประชุม และตัดสินใจเองได้ ซึ่งชาวบ้านทุกคนก็ยอมรับ

ด้านความมั่นคงและปลอดภัย

จากสภาพทั่ว ๆ ไปของหมู่บ้าน จะมีบ้านเรือนอยู่ใกล้เคียงกันหรือในระแวกเดียวกันมีรั้วบ้าน อาณาเขตที่หนาแน่น จากการสำรวจสอบถามในหมู่บ้านไม่เคยมีไฟไหม้ที่รุนแรง หรือไม่ปรากฏการลักขโมยบ่อยนัก ชาวบ้านโดยมากมีความสามัคคี ให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงและความปลอดภัยก็จะแจ้งให้ผู้ใหญ่บ้านหรือตุลาการหมู่บ้านตามความเหมาะสม

นอกจากนี้ในชุมชนมีผู้นำ ทั้งที่เจ้าหน้าที่ของทางราชการแต่งตั้งขึ้น และผู้นำที่กลุ่มชุมชนยอมรับในการบริหารกลุ่มของสมาชิกมีผู้นำที่มีความสำคัญในการให้สมาชิกของกลุ่มชุมชนได้มีโอกาสเรียนรู้ เข้าใจ การทำงานร่วมกันในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ให้สมาชิกร่วมกันดำเนินงาน กิจกรรมพัฒนาต่าง ๆ ในชุมชนขึ้น คือ

1.6 การดำเนินงาน กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนที่นอกเหนือจากกลุ่มออมทรัพย์

ก. กลุ่มที่ยังมีกิจกรรมดำเนินกลุ่ม

-กลุ่มฌาปนกิจเริ่มมีการจัดตั้งมาตั้งแต่เมื่อ 30 กว่าปีแล้ว เป็นต้นมา ปัจจุบันกลุ่มยังมีการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มอยู่ทั้งนี้เพราะมีการเก็บเงินค่าสมาชิกเสียชีวิตอยู่ สมาชิกเป็นสมาชิกจากคนในชุมชน และจากภายนอกชุมชน เมื่อสมาชิกเสียชีวิตจะมีการเก็บเงินจากสมาชิก รายละเอียด 20 บาท ต่อ 1 ศพ ปัจจุบัน สมาชิกที่เสียชีวิตจะได้รับเงินประมาณ 6,000.- บาท

-กลุ่มชวามา เริ่มการรวมตัวก่อตั้ง ตั้งแต่ปี 2514 สมาชิกปัจจุบัน มีจำนวน 83 คน เป็นการรวมกันเพื่อช่วยเหลือสมาชิกโดยมีการลงหุ้นครั้งแรก หุ้นละ 50 บาท สมาชิกกู้เงินจากกลุ่ม นำไปใช้จ่ายในการทำงาน คัดคอกเบี้ยร้อยละ 2 ต่อเดือน มีการปันผลกับสมาชิก ปีละ 1 ครั้ง ปัจจุบันพอคำแล้วว่ายังมีการดำเนินงานของกลุ่มอยู่ เนื่องจากสมาชิกยังมีการนำเงินไปลงทุนทำมาอยู่

-กลุ่มแม่บ้าน เริ่มก่อตั้ง 12 สิงหาคม 2522 โดยการรวบรวมสมาชิกโดยการรวบรวมสมาชิกจากแม่บ้านทุกครัวเรือน มีการฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่เกษตร เพื่อให้แม่บ้านได้รู้จักหน้าที่ของแม่บ้าน และเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว โดยการมีกิจกรรมถนอมอาหารจำหน่าย ปัจจุบันผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน(นางบุญศรี ไทรถวี) กล่าวว่ากลุ่มยังมีกิจกรรมดำเนินการอยู่ในลักษณะรวม

กันเพื่อบำเพ็ญประโยชน์เท่านั้น

-กลุ่มประปาหมู่บ้าน เริ่มก่อตั้ง เมื่อปี 2522 เป็นต้นมา มีการของบประมาณของทางราชการ (การประปาชนบท) ก่อสร้างแท้งเก็บน้ำและเดินท่อประปาหมู่บ้าน สมาชิกเป็นสมาชิกของทุกครัวเรือนในหมู่บ้าน และเก็บค่าน้ำ เพื่อเป็นเงินไว้บำรุงเครื่องสูบน้ำตามข้อตกลงของกลุ่มพ่อค้าซึ่งเป็นกรรมการบอกว่ายังมีการใช้น้ำประปาทุกครัวเรือน

-กลุ่มทอผ้า เริ่มก่อตั้งเมื่อ 16 เมษายน 2522 สมาชิก 30 คน เป็นการรวมกลุ่มสตรีเพื่อหาอาชีพทดแทน เนื่องจากขาดแคลนน้ำทำการเกษตร และป้องกันการอพยพแรงงานไปรับจ้างในตัวเมืองและต่างจังหวัด การบริหารงานประกอบด้วย นางผ่องศรี วรรณบวร เป็นประธานกลุ่ม ปัจจุบันมีสมาชิกที่มีการทอผ้าอยู่เล็กน้อยคือ จำนวน 5 ราย เท่านั้น เนื่องจากรายได้ในการจำหน่ายลดลง

ข. กลุ่มที่มีการจัดตั้งและล้มเลิกไปแล้ว

- กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า เริ่มก่อตั้งเมื่อเดือนธันวาคม 2521 มีสมาชิก 22 คน มีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมรายได้ให้สตรีในหมู่บ้าน และลดค่าใช้จ่ายของครอบครัว กิจกรรมที่ผ่านมามีการนำผ้าจากกลุ่มทอผ้ามาตัดเย็บเป็นการเพิ่มรายได้ทางหนึ่ง โดยมีคณะกรรมการ 5 คน นางผ่องใส โยธา ประธานบอกว่า ปัจจุบันกลุ่มไม่มีกิจกรรมและล้มเลิกไปตั้งแต่ พ.ศ. 2529 (ระยะเวลาดำเนินงานกลุ่ม 9 ปี) เพราะรายได้จากการจำหน่ายได้ไม่ดี

- กลุ่มแกะสลัก เริ่มก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2517 สมาชิกมีจำนวน 15 คน เป็นการรวมกันเพื่อสะดวกในการจำหน่าย ผลผลิต และรู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ นายสวัสดิ์ เมียงหอม ประธาน บอกว่า ปัจจุบันไม่มีกิจกรรมและล้มเลิกไปตั้งแต่ปี 2529 เนื่องจากไม่มีไม้แกะและเป็นการทำลายป่า

- กลุ่มเลี้ยงโค เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2526 โดยเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ ให้คำแนะนำมีสมาชิก 15 คน เป็นการรวมกัน เพื่อรู้จักการดูแลรักษาโรคของสมาชิก มีการเพิ่มพูนความรู้ให้กับสมาชิก และมีการรวมหุ้น โดยคิดจากวัวของสมาชิก จากจำนวนวัวตัวละ .50 บาทต่อ 6 เดือน เพื่อเป็นกองทุนกลางในการรักษาโรคของสมาชิกมีคณะกรรมการดำเนินการประกอบด้วยนายตรวด พรหมบุตร เป็นประธาน ปัจจุบัน นายตรวดฯ บอกว่าไม่มีกิจกรรมและ

ล้มเลิกไปตั้งแต่ พ.ศ. 2530 (ดำเนินกิจกรรม 4 ปี) เนื่องจากสมาชิกขายวัวไปและไม่ไริ่ควัว

- กลุ่มกองทุนยา เริ่มก่อตั้ง 6 มกราคม 2526 มีสมาชิก 82 คน เป็นการรวมกันโดยการแนะนำของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เพื่อรวมทุนให้มียาและเวชภัณฑ์จำหน่ายในหมู่บ้านสมาชิกสามารถซื้อยาในราคาถูกและเป็นการส่งเสริมให้ราษฎรใช้ยาตำราหลวง โดยมีคณะกรรมการบริการประกอบด้วยนายล้น วงศ์ไทะ เป็นประธาน ปัจจุบันนายล้นเล่าว่าได้นำเงินกองทุนไปซื้อเต็นท์ให้กับกลุ่มแม่บ้านหมดแล้ว (5000 บาท)เลิกกิจกรรมเมื่อพ.ศ. 2531 (มีระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี)

- กลุ่มสร้างที่ เริ่มก่อตั้ง 6 มกราคม 2526 มีสมาชิก 6 คน เป็นการรวมกันเพื่อเป็นการฝึกงานช่างไม้เฟอร์นิเจอร์แก่สมาชิกและสมาชิกรู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และเป็นการสนับสนุนเกื้อกูลต่อกลุ่มทอผ้า ในการซ่อมแซมที่ทอผ้าของกลุ่มทอผ้าหรือสร้างที่เพิ่มมีคณะกรรมการประกอบด้วย นายก้อน ใจคำ เป็นประธาน และนายก้อนบอกว่ากลุ่มล้มเลิกกิจกรรมเมื่อ พ.ศ. 2533 (ระยะเวลาดำเนินการ 8 ปี) เนื่องจากที่ทอผ้ามีจำนวนเพียงพอแล้วและไม่มีการซ่อมแซม

- กลุ่มปั่นฝ้าย เริ่มก่อตั้ง 15 ธันวาคม 2528 สมาชิกจำนวน 15 คน เป็นการรวมกลุ่มเพื่อสมาชิกได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ส่งเสริมการมีงานทำสนับสนุนการทำด้วยสายลัญจณ์จากการปั่นฝ้าย มีคณะกรรมการประกอบด้วยนางศรีมาก ใจแก้ว เป็นประธาน ปัจจุบันนางศรีมาก บอกว่าไม่มีการรวมกลุ่มเป็นเพียงซื้อฝ้ายมาจากต่างจังหวัดมาทำสายลัญจณ์เป็นม้วนจำหน่ายส่งและปลีก ตามร้านค้าในเมืองลำปาง

- กลุ่มคณะตุลาการ เริ่มก่อตั้งปี พ.ศ. 2526 มีคณะกรรมการ 5 คน เป็นการรวมตัวของผู้นำชุมชน เพื่อช่วยในการตัดสินคดีความต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน โดยผู้ใหญ่บ้านเป็นประธาน จากการสอบถามตั้งแต่ปี 2526 - 2527 เป็นต้นมามีการตัดสินคดีความเล็ก ๆ น้อย 6 คดี ปัจจุบันไม่มีคดีความ ไม่มีกิจกรรม

- กลุ่มปลูกอ้อย เริ่มก่อตั้งเมื่อ 1 มิถุนายน 2527 มีสมาชิก 20 คนเป็นการรวมตัวของสมาชิกที่ประกอบอาชีพปลูกอ้อย เพื่อกำหนดการปลูกอ้อยส่งโรงงานในจำนวนที่โรงงานกำหนดและเป็นการลดอัตราการเอารัดเอาเปรียบของพ่อค้าคนกลาง มีคณะกรรมการประกอบด้วย พ่อ

สุคำ โหระถี เป็นประธาน ปัจจุบันพ้อคำเล่าว่า เนื่องจากสมาชิกไม่มีการปลูกอ้อยจึงล้มเลิกกิจกรรมไปในพ.ศ. 2533 (ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม 6 ปี)

- กลุ่มเลี้ยงไก่ เริ่มก่อตั้ง 1 เมษายน 2527 มีสมาชิก 26 คน เป็นการรวมกันเพื่อส่งเสริมอาชีพและรายได้ของเยาวชน และให้เยาวชนรู้จักการใช้เวลาว่าง ให้เป็นประโยชน์ คณะกรรมการดำเนินงานประกอบด้วย นายอินทลัน พุขุม เป็นประธาน ปัจจุบันสมาชิกกลุ่มบอกว่าล้มเลิกกิจกรรมเนื่องจากคณะกรรมการนำเงินสมาชิกนี้ล้มเลิก พ.ศ. 2531 (มีระยะเวลาดำเนินการ 4 ปี)

- กลุ่มเลี้ยงหมู เริ่มก่อตั้ง พ.ศ. 2527 สมาชิก 15 คน เป็นการรวมกันเพื่อให้สมาชิกกลุ่มแม่บ้านได้มีรายได้เพิ่มพูนขึ้นและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ปัจจุบันล้มเลิก เนื่องจากประสบปัญหาการขาดทุนล้มเลิก พ.ศ. 2532 (มีระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี)

ค. กลุ่มที่เริ่มเกิด

- กลุ่มศิษย์เก่าโรงเรียนบ้านหลวง เริ่มก่อตั้ง 2533 จากสมาชิกที่เป็นศิษย์เก่าของโรงเรียนในชุมชน เพื่อรวมทุนในการช่วยเหลือศิษย์ปัจจุบันของโรงเรียนที่เรียนดี แต่ยากจน

- กลุ่มช่วยเหลือฌาปนกิจ เริ่มก่อตั้ง 2533 เป็นการรวมตัวของผู้นำและสมาชิกที่ยากจน เพื่อช่วยเหลือสมาชิกเมื่อเสียชีวิตจะไม่สามารถได้รับเงินจากสมาชิกกลุ่มฌาปนกิจได้ทันจึงสามารถใช้เงินกองทุนของกลุ่มจ่ายก่อนเมื่อได้รับเงินจากกลุ่มฌาปนกิจ จึงมาคืนได้

11 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35

กลุ่ม	ปีกลุ่มดำเนินการ															หมายเหตุ
	2520	2521	2522	2523	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	2531	2532	2533	2534	
1. กลุ่มอาเภอก																
2. กลุ่มชาวนา																
3. กลุ่มแกะสลัก																
4. กลุ่มประปาหมู่บ้าน																
5. กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า																
6. กลุ่มทอผ้า																
7. กลุ่มแม่บ้าน																
8. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต																
9. กลุ่มกองทุนยา																
10. กลุ่มสร้างก																
11. กลุ่มเลี้ยงโค																
12. กลุ่มปั่นฝ้าย																
13. กลุ่มคณะตุลาการ																
14. กลุ่มปลูกอ้อย																
15. กลุ่มศูนย์สาธิต																
16. กลุ่มเลี้ยงไก่																
17. กลุ่มเลี้ยงหมู																
18. กลุ่มศิษย์เก่า ร.ร. บ้านหลวง																
19. กลุ่มช่วยเหลืออาเภอก																

ล้มเลิก

สมาชิกลดลง

ล้มเลิก

ไม่ได้สร้างก

ล้มเลิก

มีการฝ้ายแต่ไม่เก็บ

ล้มเลิก

ล้มเลิก

ล้มเลิก

ตอนที่ 2 กระบวนการทางศึกษาและปัจจัยที่ทำให้กลุ่มคงอยู่

1. สภาพการคงอยู่ของกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิต

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านหลวง บ้านเหมียง หมู่ที่ 2 ตำบลนาคร้ว อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2525 ในช่วงดังกล่าวมีกลุ่มที่เกิดขึ้นหมู่บ้านแล้ว ได้แก่กลุ่มฉาบปูนกิจ กลุ่มชาวนา กลุ่มแกะสลัก กลุ่มประปาหมู่บ้าน กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า กลุ่มทอผ้า กลุ่มแม่บ้านจากสมาชิกกลุ่มทอผ้า จำนวน 7 คน โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งครั้งแรกเพื่อเป็นการออมเงินในการช่วยเหลือให้แก่สมาชิกกลุ่มทอผ้าเป็นหลักในการทำงาน โดยสมาชิกมีการออมเงินเป็นเดือน ๆ ละ 50 บาทเรียกเงินที่สมาชิกฝากเป็นประจำทุกเดือนว่า "เงินสัจจะ" แล้วมีการนำเงินที่สมาชิกรวมกัน ฝากไว้กับธนาคารกรุงไทย จำกัด สาขาลำปาง สมาชิกกลุ่มฯ ได้คัดเลือก นางสาวพร สายปัน (เป็นสมาชิกกลุ่มทอผ้า) เป็นประธานของกลุ่ม ต่อมา มีการเชิญชวนบุคคลภายนอกเข้าเป็นสมาชิกมากขึ้น โดยสมาชิกในกลุ่มออมทรัพย์ฯ จะมีการพูดคุยกัน คิดหาวิธีการที่จะทำให้มีจำนวนสมาชิกมากขึ้นและมีเงินฝากของกลุ่มมากขึ้น บุคคลภายนอกกลุ่ม มีความสนใจในกิจกรรมการออมทรัพย์มากขึ้น โดยเฉพาะสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน ซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่ของหมู่บ้านเข้าสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ฯ ขึ้นจนกระทั่งในปี พ.ศ. 2526 มีสมาชิก 12 คน

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการบริหารกลุ่มทราบว่า นับแต่ปี พ.ศ. 2526 หมู่บ้านมีการเปลี่ยนแปลงเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนของตำบลเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบคนใหม่ซึ่งเป็นผู้หญิง มีความสนใจการดำเนินงานของกลุ่มสตรีทอผ้า มีการพูดคุยกับสมาชิกกลุ่มทอผ้า ซึ่งริเริ่มให้มีการรวมตัวออมเงินเป็นกลุ่มออมทรัพย์ฯ นอกจากนี้ยังมีการพูดคุยเกี่ยวกับการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตามแนวทางของทางราชการให้กับสมาชิกกลุ่มแม่บ้านและสมาชิกสตรีทั่วไปของหมู่บ้าน

เจ้าหน้าที่ที่มีการประชุมสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ฯ ที่ได้มีการรวมตัวกันมาแล้ว ประมาณ 2 ปี เพื่อร่างระเบียบของกลุ่ม ให้เป็นไปตามแนวทางของทางราชการมากขึ้น เพื่อให้สมาชิกมีความมั่นใจในการดำเนินงานของกลุ่มมากขึ้น โดยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้คือ

1. เพื่อให้ราษฎรรู้จักประหยัด
2. เพื่อให้ราษฎรรู้จักการรวมกลุ่ม

3. เพื่อให้ราษฎรรู้จักสามัคคีและซื่อสัตย์
4. เพื่อเป็นสถาบันเงินทุนของชาวบ้าน
5. เพื่อให้ราษฎรรู้จักช่วยเหลือตนเอง และมีความรับผิดชอบร่วมกัน

มีการคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการอำนวยการ, คณะกรรมการเงินกู้, คณะกรรมการตรวจสอบ และ คณะกรรมการส่งเสริม

การดำเนินงานกลุ่มที่เริ่มจากสมาชิกกลุ่มทอผ้า มีความต้องการที่จะรวมตัวกันเพื่อมีสวัสดิการของสมาชิกกลุ่มขึ้น กอปรกับรายได้ช่วงนี้ส่วนใหญ่ขาดแคลน สมาชิกกลุ่มทอผ้าเห็นว่ามิประโยชน์และยังเป็นการบังคับตนเองให้ประหยัดเงินไปด้วย จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการกลุ่มทราบว่า ปัญหาการดำเนินงานของกลุ่มช่วงนี้คือ สมาชิกไม่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการจัดทำบัญชีของกลุ่ม การรับเงิน การฝากเงิน เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนได้ร่วมประชุมสมาชิก โดยได้คัดเลือกให้ นางสาวพร สายปัน ในฐานะประธานกลุ่มฯ เข้ารับการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีของกลุ่มในปีพ.ศ. 2527 ณ สำนักงานพัฒนาชุมชนเขต 5 ลำปาง เป็นเวลา 5 วัน การฝึกอบรมการจัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์ฯ สำนักงานพัฒนาชุมชนได้จัดอบรมเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์การขยายกิจกรรมของกลุ่ม ในรูปร้านค้าหมู่บ้านที่เรียกว่า "ศูนย์สาธิตการตลาด" และนางสุภาพร สายปัน ได้นำความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการอบรมร่วมกับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนของอำเภอ จัดการประชุมสมาชิกกลุ่มแม่บ้านให้มาสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ฯ จนสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพิ่มขึ้นเป็น 62 คน ในช่วงนี้มีกลุ่มที่เกิดขึ้นคือ กลุ่มสร้างก๊อ กลุ่มเลี้ยงโค กลุ่มปั่นฝ้าย กลุ่มเลี้ยงไก่ กลุ่มเลี้ยงหมู ที่ประชุมได้มีมติให้มีการรวมหุ้นเพื่อจัดตั้งร้านค้าของกลุ่มที่เรียกว่า ศูนย์สาธิตการตลาด ขึ้นโดยใช้สถานที่บ้านของเหรียญกเป็นสถานที่จำหน่ายชั่วคราวก่อนจากการเริ่มก่อตั้งครั้งแรกสามารถได้กำไรเดือนละ 500-950 บาท จนถึงเดือนพฤศจิกายน 2527 คณะกรรมการชุดเดิมหมดวาระลง ได้มีการประชุมกลุ่มเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการใหม่ที่มีมติให้ นางสาวพร สายปัน เป็นประธานกลุ่มต่อและในเดือนตุลาคม 2527 ทางอำเภอโดยแผนกพัฒนาชุมชนได้คัดเลือกหมู่บ้านที่มีความเหมาะสมในการพัฒนา และได้พิจารณาส่งบ้านหลวง-บ้านเหมียง เข้าประกวดในระดับจังหวัด

ในเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2527 หมู่บ้านหลวง บ้านเหมียง ชาวบ้านมีการตื่นตัวในด้านการพัฒนามากเป็นพิเศษ มีการเตรียมพร้อมเพื่อให้คณะกรรมการตัดสินการประกวดมาตรวจเยี่ยม ซึ่งมาเยี่ยมในวันที่ 25 มกราคม 2528 ซึ่งผู้วิจัยสังเกตจากการปฏิบัติงานในฐานะพัฒนากรในช่วงนั้น (2527-2529)

การตื่นตัวของผู้นำชุมชน ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของทางราชการคือ พัฒนากร ปศุสัตว์ ตำบลด ครูประจำหมู่บ้าน ร่วมกับผู้นำชุมชนในหมู่บ้าน คือ พ่อศรีทน บุญเจริญ ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมีลูกสาวเป็นประธานกลุ่มทอผ้า พ่อคำ ไทริถิ อดีตครูใหญ่ของโรงเรียนในชุมชนและมีบ้านอยู่ศูนย์กลางของชุมชนร่วมกันประชุมกับชาวบ้าน เพื่อทำความเข้าใจแนะนำ ตามกลุ่มย่อยของหมู่บ้าน ชี้แนะ ชี้นำ ให้ชาวบ้านมีความพร้อมในการตรวจเยี่ยมของคณะกรรมการการตัดสินประกวด เช่น การทำความสะอาดบริเวณบ้าน ฯลฯ และการดำเนินงานของกลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน แต่ละกลุ่มมีการประชุมชักชวนความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของกลุ่มในแต่ละกลุ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงกลางคืนในแต่ละกลุ่มมีการประชุมคัดเลือกสมาชิกกลุ่ม เพื่อเป็นผู้นำเสนอผลงานของกลุ่มตนเอง ซึ่งมีกลุ่มที่ต้องชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติงานกลุ่มของตน 12 กลุ่ม ให้คณะกรรมการตัดสินได้ทราบ และเมื่อมีการคัดเลือกตัวแทนกลุ่มแล้ว กลุ่มได้ให้ตัวแทนของกลุ่มฝึกการบรรยายผลงานต่อสมาชิก และให้สมาชิกช่วยกันดูข้อบกพร่องของผู้บรรยายเพื่อความเข้าใจร่วมกันภายในกลุ่ม และตกลงร่วมกันเมื่อกรรมการตัดสินการประกวดช้ถาม สมาชิกกลุ่มทุกคนต้องสามารถตอบคำถามเป็นแนวเดียวกันได้

- ในช่วงที่หมู่บ้านเข้าประกวดในระดับจังหวัด (มกราคม 2528) กลุ่มออมทรัพย์ฯ มีเงินที่สมาชิกฝากสัจจะให้กลุ่มทั้งสิ้น 37,440.- บาท โดยกลุ่มได้นำฝากธนาคารกรุงไทย

- ในระหว่างที่หมู่บ้านโดยผู้นำชุมชนร่วมกับเจ้าหน้าที่ของทางราชการ เตรียมความพร้อมของชุมชน เพื่อเข้าร่วมประกวดหมู่บ้านนั้น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ได้ขอขืมเงินทุนหมุนเวียนพัฒนาการชุมชนจากกรมการพัฒนาชุมชน และได้รับอนุมัติการขืมเมื่อปี 2528 เป็นเงิน 10,000.- บาท ส่งใช้ภายใน 1 ปี โดยไม่มีดอกเบี้ย เมื่อกลุ่มได้รับเงินดังกล่าวแล้วสมาชิกกลุ่มก็มีความเห็นว่า เงินมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอกับการให้สมาชิกกู้ได้อย่างทั่วถึง และเห็นว่าเพื่อเป็นการช่วยเหลือสมาชิกกลุ่มอาชีพ ที่เป็นสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์ฯ ได้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น

กลุ่มจึงมีมติในวันที่ 17 มีนาคม 2528 ให้กลุ่มเลี้ยงไก่ คุ้มเป็นเงิน 3,000.- บาท เพื่อลงทุนเลี้ยงไก่ ให้กลุ่มแม่บ้านบ้านหลวงคุ้ม 500.- บาท ให้กลุ่มเลี้ยงหมูคุ้ม 600.- บาท ชื้อหมูให้สมาชิกกลุ่มเลี้ยงหมู

จากการดำเนินงานของกลุ่มฯ ตั้งแต่เริ่มต้นเป็นต้นมา เงินฝากที่สมาชิกฝากสัจจะได้นำฝากธนาคารโดยตลอด กลุ่มฯยังมีมติไม่นำเงินดังกล่าวมาใช้เมื่อได้รับเงินยืมจากพัฒนาชุมชนจังหวัดลำปาง ซึ่งไม่ต้องเสียดอกเบี้ยโดยกลุ่มมีมติให้สมาชิกกลุ่มอาชีพยืมก่อน และในช่วงนี้สมาชิกได้มีการพูดคุยกันบ้างเกี่ยวกับการนำเงินฝากสมาชิกมาให้กู้ มติของกลุ่มขอร้องให้เงินจำนวนดังกล่าวมีมากเพียงพอก่อน (คือประมาณ 100,000 บาท) หลังจากนั้น 1 ปีต่อมาคือในช่วงเดือนกันยายน 2528 กลุ่มได้คืนเงินทุนหมุนเวียนให้กับพัฒนาชุมชนลำปางจำนวน 10,000.- บาท และได้ขอยืมเงินก้อนใหม่จากกรมการพัฒนาชุมชนต่อเป็นเงิน 50,000 บาท มีการส่งใช้ 3 งวด คือ 5 พฤศจิกายน 2531 10,000 บาท งวดวันที่ 5 พฤศจิกายน 2532 เป็นเงิน 15,000 บาท งวดที่ 3 วันที่ 5 พฤศจิกายน 2533 เป็นเงิน 25,000 บาท โดยกลุ่มมีมติของกลุ่ม ดังนี้

1. สมทบทุนศูนย์สวัสดิการตลาด 10,000 บาท
2. ให้กลุ่มอาชีพ (เลี้ยงไก่ เลี้ยงหมู ปั้นฝ้าย กลุ่มแม่บ้าน) กู้ 10,000 บาท
3. ให้สมาชิกกลุ่มคุ้ม
 - ไม่เกิน คนละ 2,000 บาท

- ต้องเป็นสมาชิก 3 เดือนขึ้นไป ค้ำประกัน 2 คน

- กู้ฉุกเฉินได้ไม่เกิน 500 บาท ใช้ภายใน 1 ปี ไม่มีดอกเบี้ย

ในช่วงเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม 2528 ทางอำเภอแม่ทะ โดยแผนกพัฒนาชุมชนอำเภอได้ส่งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านหลวง เข้าประกวดในระดับจังหวัด และตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2528 เป็นต้นมา สมาชิกสามารถกู้เงินจากกลุ่มได้ โดยทางกลุ่มนำเงินที่กู้ยืมจากกรมการพัฒนาชุมชน ให้สมาชิกกู้ ส่วนเงินสัจจะก็ฝากไว้กับธนาคารตามปกติ โดยแบ่งหน้าที่ให้กรรมการเงินคุ้มมี 3 คน เป็นผู้พิจารณาว่าสมควรให้สมาชิกท่านใดกู้ นำเงินไปใช้ประโยชน์อะไรบ้าง และคุณสมบัติของสมาชิกที่ขอกู้มีความซื่อสัตย์ต่อกลุ่มมากน้อยแค่ไหน มีความขยันหมั่นเพียรหรือไม่ มีการฝากเงิน

สมาชิกเสมอเพียงใด มีความสามารถส่งใช้เงินยืมได้ โดยมีการกำหนดขั้นตอนในการขอกู้ซึ่งเกิดจากแนวคิดของผู้นำและเจ้าหน้าที่เสนอแนะ และสมาชิกเห็นว่าเป็นขั้นตอนดี ทำให้มีระบบขึ้นด้วย คือ

1. สมาชิกขอซื้อแบบฟอร์มการขอกู้เงินจากคณะกรรมการเงินกู้ ชุดละ 3 บาท และยื่นความจำนงค์ต่อคณะกรรมการเงินกู้
2. คณะกรรมการเงินกู้ ประชุมพิจารณาตามหลักเกณฑ์ และพิจารณาสืบสวนข้อเท็จจริงในการนำเงินกู้ไปใช้ประโยชน์
3. เมื่อคณะกรรมการเงินกู้ประชุมพิจารณาเห็นชอบแล้ว เสนอต่อคณะกรรมการอำนวยการพิจารณาอนุมัติ
4. ในการพิจารณาของคณะกรรมการเงินกู้ หากมีปัญหาไม่สามารถตัดสินใจได้ ให้คณะกรรมการเงินกู้และคณะกรรมการอำนวยการ ร่วมพิจารณาประชุมร่วมกัน
5. หากการพิจารณาในข้อ 3 ได้รับความเห็นชอบ จากคณะกรรมการอำนวยการแล้ว และที่ประชุมตามข้อ 4. เห็นชอบแล้ว เสร็จผูกเบิกจ่ายเงินได้
6. หลักฐานการขอกู้ทำเป็น 2 ฉบับ เก็บไว้ที่คณะกรรมการเงินกู้และผู้กู้ คนละฉบับ
7. กำหนดวันประชุมและส่งดอกเบี้ยเงินกู้ วันเสาร์แรกของเดือน

ในการให้สมาชิกกู้ครั้งแรก กรรมการพิจารณาให้ 10 ราย ซึ่งก็ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้ทั่วถึง สมาชิกได้พูดคุยกันถึงการนำเงินสัจจะของสมาชิกรวมมาให้กู้ได้ และการคืนเงินฝาก (มีสมาชิกบางคนอยากได้เงินฝากของตนเองที่ฝากไว้คืน ซึ่งแต่เดิมมีการกำหนดว่า ถ้ายอดเงินจำนวนนี้ถึงจำนวนมากพอ คือประมาณ 100,000 บาท ก่อนจึงจะสามารถถอนได้ สมาชิกกลุ่มจึงได้มีการประชุมลงมติว่าสมาชิกที่จะถอนหุ้นแล้วฝากต่อนั้นเมื่อฝากครบ 5 ปี ขึ้นไปจึงสามารถถอนได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการช่วยเหลือสมาชิกไปด้วย คือ ให้กลุ่มมีเงินกองทุนมากขึ้นก่อน

เดือนมีนาคม 2529 จังหวัดลำปาง ได้ประกาศผลการประกวดกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิต ดีเด่นของจังหวัดลำปาง ปรากฏว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหลวง ได้รับรางวัลชนะเลิศของจังหวัดลำปาง ประจำปี 2529 เมื่อได้รางวัลชนะเลิศระดับจังหวัดแล้วในสายตาของเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดได้มองเห็นข้อบกพร่องของกลุ่มอยู่คือ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ฯ ส่วนใหญ่

ยังไม่เข้าใจการดำเนินงานของกลุ่มเท่าที่ควร และมีข้อเสนอแนะว่าควรมีอาคารถาวรศูนย์สาธิตการตลาดของกลุ่มอย่างแท้จริง ซึ่งกลุ่มยังใช้บ้านสมาชิกเป็นที่ทำร้านค้าอยู่

กลุ่มฯ จึงได้มีการประชุมทำความเข้าใจให้สมาชิกทุกคนได้รับทราบข้อบกพร่องและข้อเสนอแนะจากเจ้าหน้าที่จังหวัด สมาชิกกลุ่มมีการหารือร่วมกันและช่วยกันหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานของกลุ่มเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงได้มีการหารือในการสร้างอาคารร้านค้า "ศูนย์สาธิตการตลาด" ของกลุ่มฯ เป็นอาคารถาวรขึ้น กลุ่มฯ ได้ขอใช้สถานที่สาธารณะของหมู่บ้านกลางหมู่บ้าน จากกรรมการหมู่บ้านและสมาชิกตกลงพร้อมใจกัน โดยสมาชิกหาเงินทุนจากการขายหอยหุ้น ได้กำไรมาเป็นทุนสำรองเป็นเงิน 3,000.- บาท ซื้อวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น กระเบื้อง ตะปู ปูนซีเมนต์ สมทบกับกำไรของร้านค้าศูนย์สาธิตฯ ที่ผ่านมาในปี 2529 จำนวน 19,000 บาท มีสมาชิกกลุ่มมาร่วมทำงานในการก่อสร้างอาคาร คิดเป็นค่าแรงวันละ 50 บาท ถ้าสมาชิกท่านใดไม่สามารถเสียสละเวลาและแรงงานได้ จะมีการจ่ายเป็นค่าแรง 50 บาท ต่อวันให้กับกลุ่มฯ

ในช่วงปี 2529 การดำเนินงานของกลุ่มสมาชิกกลุ่มที่กู้เงินจากกลุ่มหลายราย ไม่ส่งเงินคืนกลุ่ม เพียงแต่ส่งดอกเบี้ยให้กลุ่มเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจของหมู่บ้านไม่ดี การเกษตรประสบปัญหาและนอกจากนั้นสมาชิกบางคน ที่ซื้อสินค้าจากร้านค้าศูนย์สาธิตการตลาดเป็นเงินเชื่อ โดยกลุ่มกำหนดให้สามารถเชื่อได้ไม่เกิน 1 เดือน ไม่ได้ชำระตามระยะเวลาที่กำหนด (ซึ่งในช่วงนี้มีกลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าเล็กกิจการ) กลุ่มฯ จึงได้มีการประชุมพิจารณาเพื่อให้มีเงินทุนดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่ประชุมได้มีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการตั้งคณะกรรมการของกลุ่มติดตามการชำระเงิน ประกอบด้วย สมาชิกกลุ่มคือ นางพองจันทร์ แก้ววงศ์, นางสาวศรีพร ธรรมไหว และนางสาวเสาร์แก้ว แหลงมีติดตามทวงหนี้ในนามของกลุ่มฯ ซึ่งสามารถได้เงินตามกำหนด

ในช่วงปี 2530 สมาชิกจากสถิติสมาชิกมีจำนวนมากขึ้น คือ จำนวน 165 คน และ (ช่วงนี้กลุ่มเลี้ยงโคเล็กกิจการ) เจริญญิกกลุ่ม (คุณผ่องศรี วรรณบวร) เล่าว่า มีการข้ายบัญชีเงินฝาก จากธนาคารกรุงไทย ไปฝากที่ธนาคารทหารไทย และลดดอกเบี้ยเงินกู้ของสมาชิกจากร้อยละ 3 บาทต่อเดือนเป็นร้อยละ 2 บาทต่อเดือน มีการคัดเลือกคณะกรรมการใหม่เพื่อทำหน้าที่

แพนคณะกรรมการชุดเก่า ซึ่งหมดอายุตามวาระ สมาชิกกลุ่มมีมติให้นางพองจันทร์ แก้ววงศ์ เป็นประธานกรรมการแทน นางสุภาพร สายบัน ต่อมาเดือนกรกฎาคม 2530 กลุ่มได้เริ่มดำเนินการจัดสร้างอาคารของศูนย์สาธิตการตลาดโดยใช้สถานที่ว่างเปล่าของวัดบ้านหลวง ซึ่งอยู่ศูนย์กลางของหมู่บ้านและกลุ่มได้มอบหมายให้ นางสาวศรีนันท์ ยศนวล (เป็นสมาชิกกลุ่มทอผ้าและกลุ่มออมทรัพย์) เป็นพนักงานขาย

ในระหว่างเดือน มิถุนายน 2530 เป็นต้นมา คณะกรรมการกลุ่มกล่าวว่า เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนอำเภอ ได้มีการประสานงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตทุกตำบลร่วมลงทุน เปิดดำเนินการเป็นศูนย์สาธิตการตลาดระดับอำเภอขึ้นและกลุ่มฯ ได้ร่วมลงทุนโดยการร่วมหุ้น เป็นเงิน 5,000 บาท โดยนำเงินจากดอกเบี้ยเงินกู้ของสมาชิกและช่วงนี้ (เดือนกรกฎาคม 2530) เงินที่สมาชิกกลุ่มฝากเป็นประจำของกลุ่ม (เงินสัจจะ) มีจำนวนมากเพียงพอถึง 100,000 บาท จึงได้มีการเริ่มให้สมาชิกมีการกู้เงินจากยอดเงินฝากสัจจะขึ้น โดยใช้หลักเกณฑ์ในการขอกู้และการพิจารณาให้เป็นไปตามที่ได้ตกลงไว้เรียบร้อยแล้ว

การจำหน่ายสินค้า ในร้านค้าศูนย์สาธิตการตลาด และมีการตรวจสอบสินค้าของร้านทุกเดือนและในเดือนกรกฎาคม 2530 จากการตรวจสอบพบว่าการจำหน่ายสินค้าขาดทุน 1,000 บาท กรรมการจึงได้ตรวจสอบสินค้าย้อนหลังตั้งแต่เดือนมกราคม - ตุลาคม 2530 ซึ่งมีกำไรเพียง 1,094 บาท โดยหักค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นค่าตอบแทนพนักงานขายเดือนละ 350 บาทแล้ว นางสาวศรีนันท์ ยศนวล พนักงานขายสินค้าขอลาออก จึงมีการประชุมสมาชิกกลุ่มเพื่อพิจารณาสรรหาพนักงานขายขึ้นมาแทนโดยมติของสมาชิกขอให้ พิจารณาคณะที่มีคุณสมบัติที่มีความเสียสละ ตั้งใจที่จะขายสินค้าให้กลุ่มฯ อย่างจริงใจและสมัครใจผู้สมัครใจขายสินค้าจำนวน 9 คนหมุนเวียนสลับเปลี่ยนกันมาขายคนละ 1 วัน เปิดเวลา 07.00 - 19.00 น. มีการเก็บเงินสดและเช็คบัญชีร้านค้า เวลา 18.00 น. - 19.00 น. ทุกวัน หลังจากที่ยกกลุ่มฯ ได้มีการก่อสร้างอาคารร้านค้าเรียบร้อยแล้ว และมีพิธีเปิดอย่างเป็นทางการในวันที่ 7 พฤศจิกายน 2530 มีการเชิญพัฒนาการจังหวัดลำปาง เป็นประธานในพิธีกลุ่มได้ ต่อมากลุ่มได้มีการประชุมปรับปรุงการบริหารงานของกลุ่มมาโดยตลอด โดยได้มีการปรับปรุงคณะกรรมการบริหารเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการให้มีความรู้ความเข้าใจ ใน

การจัดทำบัญชีของกลุ่มในแนวทางที่ง่ายและสามารถควบคุมตรวจสอบกันเองได้จนมาถึงในปี 2531 (ปลายปี) ทางกลุ่มฯได้มีการขยายกิจการมากขึ้น มีเงินทุนมากขึ้นคือ 210,826 บาท มีกำไรจากการขายสินค้าสุทธิ 21,277 บาท ในปี 2531 โดยได้มีการจัดสรรกำไร ดังนี้.-

1. บันผลร้อยละ 50	ของกำไรเป็นเงิน	5,340 บาท
2. เงินปันผลร้อยละ 30	" "	2,711 บาท
3. เงินสำรองเพื่อชดเชยหนี้ศูนย์ฯ ร้อยละ	" "	800 บาท
4. เงินทุนเพิ่ม ร้อยละ 5	" "	500 บาท
5. เงินสงเคราะห์สมาชิกร้อยละ 5	" "	500 บาท
6. เงินเพื่อการกุศลและเพื่อการพัฒนาหมู่บ้านร้อยละ 2	" "	200 บาท

กิจกรรมศูนย์สวัสดิการตลาดของกลุ่ม มีทุนดำเนินการอยู่ เป็นสัจจะพิเศษที่ทางกลุ่มเรียกหุ้นพิเศษขึ้น 31,210 บาท มูลค่าสินค้าคิดเป็นเงิน 42,989 บาท ซึ่งกลุ่มต่าง ๆ ที่มีการดำเนินการอยู่ช่วงนี้มีกลุ่มเลี้ยงไก่และกลุ่มกองทุนยาได้ตกลงล้มเลิกกิจการ

- ปี 2532 มีการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารแทนคณะเก่าที่หมดวาระไป โดยมีการเสนอแบบลับได้นางมาลี มาเอ้ย ซึ่งเป็นกรรมการเงินกู้ของกลุ่ม เป็นประธานกรรมการอำนวยการแทน นางพองจันทร์ แก้ววงศ์ และนางพองจันทร์ฯ ได้ย้ายไปอยู่ตำแหน่งฝ่ายเงินกู้แทน ส่วนตำแหน่งเหรัญญิกเป็นคนเดิมโดยตลอดคือ นางพองศรี วรรณบวร และให้นางศรีม้วน ณ มาเป็นผู้จัดการศูนย์สวัสดิการตลาด และกลุ่มได้แจ้งให้สมาชิกได้ทราบเกี่ยวกับการส่งใช้ เงินคืนเงินยืมทุนหมุนเวียนพัฒนาชุมชน 50,000 บาท ซึ่งมีการชำระเป็น 3 งวด คือปี พ.ศ. 2531 พ.ศ. 2532 และพ.ศ. 2533 ทำให้กลุ่มต้องมีเงินทุนลดลงซึ่งเกิดจากการคืนเงินยืมดังกล่าวจึงได้มีการขอร้องให้สมาชิกที่ครบกำหนด (5 ปี) ที่จะมีการถอนเงินคืน ไม่ให้ถอนเงินเพื่อประโยชน์ของกลุ่มฯ กอปรกับกลุ่มฯ จะต้องขอใช้เงินคือแก่กรรมการพัฒนาชุมชนด้วย ในช่วงนี้กลุ่มเลี้ยงหมูล้มเลิกกิจการเนื่องจากประสบสภาวะขาดทุน

จากการดำเนินงานของกลุ่มได้ ประสบปัญหาต่าง ๆ หลายประการ เช่น การกู้เงินของสมาชิกสมาชิกส่งแต่ดอกเบี้ยไม่ส่งเงินต้น การขายสินค้าเงินเชื่อแก่สมาชิกของศูนย์สวัสดิการตลาดสมาชิกไม่ชำระเงิน เป็นต้น กลุ่มจึงได้มีการประชุมในวันที่ 7 เมษายน 2533 เพื่อปรับ

ปรับปรุงปัญหาการดำเนินงานและการวางแผนงานดังนี้.-

1. สมาชิกที่มีการซื้อสินค้าเงินเชื่อเกิน 1 เดือน ต้องชำระเงินแก่ศูนย์ฯ และทางเกิน 10 วัน ทางกลุ่มจะมีใบทวงหนี้ของกลุ่ม
2. การดำเนินงานของคณะกรรมการเงินกู้ ต้องมีภาระมากขึ้นเพราะมีสมาชิกกู้เงินมากขึ้น จึงมีมติเริ่มให้จ่ายค่าตอบแทนแก่คณะกรรมการเงินกู้ 3 คน ในการปฏิบัติงานรับเงินในวันเสาร์แรกของเดือน ครั้งละ 30 บาทต่อคน
3. กรรมการตรวจสอบสินค้าของศูนย์สาธิตการตลาดเสนอให้มีการตรวจสอบสินค้าทุก 4 เดือน คือ

ครั้งที่ 1 ตรวจสอบเดือนเมษายน

ครั้งที่ 2 ตรวจสอบเดือนสิงหาคม

ครั้งที่ 3 ตรวจสอบเดือนธันวาคม

คณะกรรมการตรวจสอบ ได้ค่าตอบแทนคนละ 30 บาทต่อครั้ง ในการตรวจสอบสินค้าและจัดทำบัญชีตรวจสอบ

4. ค่าตอบแทนผู้ขายสินค้าได้ค่าตอบแทนเดือนละ 700 บาท (เดิม 350.- บาท) รวมค่าตอบแทนของในร้าน 100 บาท เป็นเงิน 800 บาท และมีการจ่ายโบนัสแก่พนักงานขายสินค้า กรณีมีกำไรมาก

5. ปรับปรุงศูนย์สาธิตฯ ให้มีตู้แช่น้ำเครื่องดื่ม

6. มีการถกเถียงกันให้ขายสินค้าประเภทวัสดุก่อสร้าง แต่มติที่ประชุมไม่ตกลง

7. ขยายวงเงินกู้ให้สมาชิกเพิ่มไม่เกิน 3,000 บาท

8. การฝาก - ถอนเงินสัจจะของสมาชิก ขอร้องให้สมาชิกที่มีความจำเป็นในการถอนเงินเพื่อให้เห็นความก้าวหน้าของกลุ่มฯ ที่ประชุมมีมติคือ สามารถถอนได้เมื่อส่งเงินสัจจะครบ 5 ปี โดยถอนได้ 50 % ของวงเงินที่ฝากด้วยคะแนนเสียงเกินครึ่ง และสมาชิกที่ฝากเดือนละไม่มากมีสิทธิ์ฝากเพิ่มหรือลดได้

9. การแบ่งเงินปันผลจากยอดเงินสัจจะสะสมของสมาชิก มติของกลุ่มฯ ให้ปันผลร้อยละ 12 ต่อปี ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2533 เป็นต้นมา

มีการพิจารณาค่าตอบแทนพนักงานขาย (นางสาวเสาร์แก้ว แหล่งมี) เมื่อก่อนเคยได้ 700 บาท มาเป็นวันละ 60 บาท หรือเดือนละ 1,800 บาท เปิดขายสินค้า เวลา 06.30 – 19.00 น.

ในการดำเนินงานปี 2534 สมาชิกมีการพูดคุยกันถึงการดำเนินงานของกลุ่มซึ่งครบ 10 ปี น่าจะมีการทำกิจกรรมเพื่อหารายได้เป็นทุนในการจ่ายค่ารักษาพยาบาลแก่สมาชิก ในช่วงนี้ ทางกลุ่มฯ ได้มีการยืมเงินพัฒนาการชุมชนใหม่ อีกครั้งหนึ่ง จำนวน 100,000 บาท ส่งใช้ดังนี้

1. งวดที่ 1 ปี 2537 เป็นเงิน 25,000.- บาท
2. งวดที่ 2 ปี 2538 เป็นเงิน 30,000.- บาท
3. งวดที่ 3 ปี 2539 เป็นเงิน 45,000.- บาท

การเสนอขอกู้ได้ดำเนินการไปแล้ว กำลังอยู่ในขั้นรอการอนุมัติ

จากสมาชิกของกลุ่มนับตั้งแต่ก่อตั้ง(กุมภาพันธ์ 2525) เป็นต้นมามีสมาชิกจำนวน 229 คน มีการศึกษาในระดับต่าง ๆ ดังตาราง

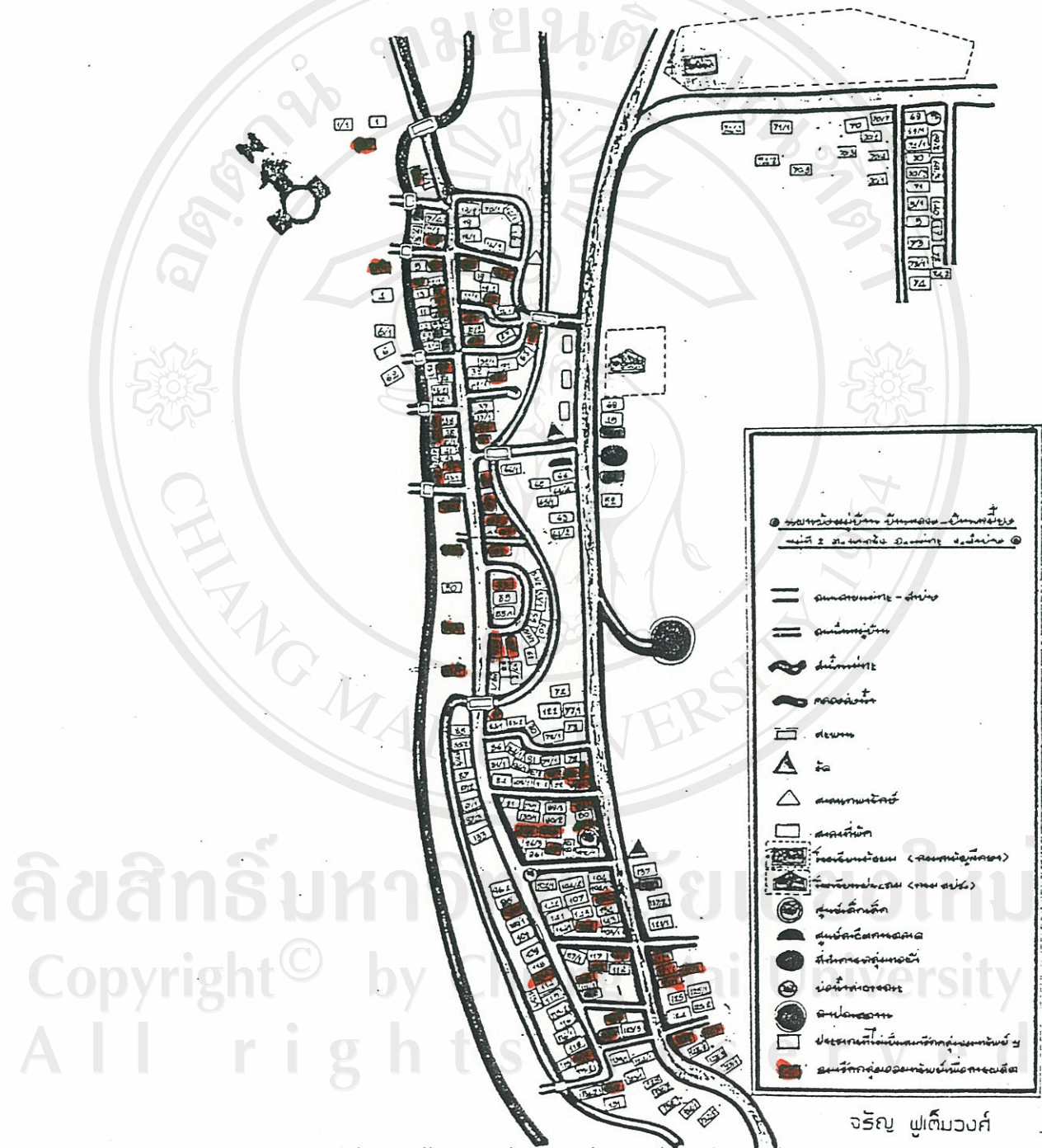
ตารางที่ 9 แสดงระดับการศึกษาของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหลวง บ้านเหมียง

ระดับการศึกษา	เพศ				รวม	ร้อยละ
	ชาย	ร้อยละ	หญิง	ร้อยละ		
ต่ำกว่า ป.4	24	10.48	36	15.72	60	26.20
ป. 4	25	10.91	71	31.60	96	41.91
ป. 6	16	6.98	8	3.49	24	10.473
ม.ศ. 3	10	4.36	16	6.98	26	11.346
ประกาศนียบัตรและสูงกว่า	4	1.74	12	5.24	16	6.98
ปริญญาตรี ขึ้นไป	3	1.31	4	1.74	7	3.056
รวม	82	35.80	147	64.19	229	100

จากสมาชิก 229 คน เป็นชาย 82 คน หญิง 147 คน การศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษา ป. 4 (ร้อยละ 41.91) และเป็นหญิงมากกว่าชายคือร้อยละ 31.00 ส่วนผู้ชายมีร้อยละ 10.91 รองลงมา (ร้อยละ 26.20) มีการศึกษาต่ำกว่า ป. 4 และการศึกษาสูงสุด ปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 7 คน (หรือร้อยละ 3.056) ซึ่งเป็นจำนวนน้อยที่สุด

– คณะกรรมการอำนวยการของกลุ่ม ตั้งแต่เริ่มดำเนินการมีประธานกรรมการ อำนวยการ ซึ่งมีการศึกษาและการฝึกอบรมตามตารางที่ 11 ส่วนใหญ่มีการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4

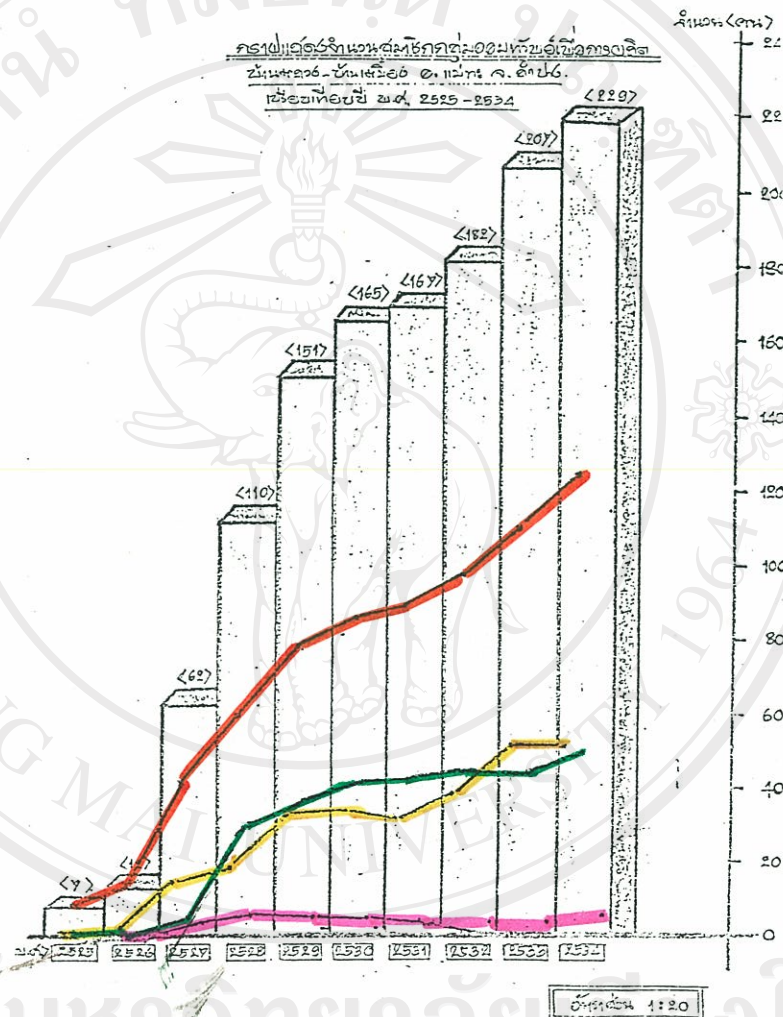
แผนผังหมู่บ้านแสดงครัวเรือนที่เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ฯ



ຈຣັຍ ຟູເຕີມວງ

เขียน
2535

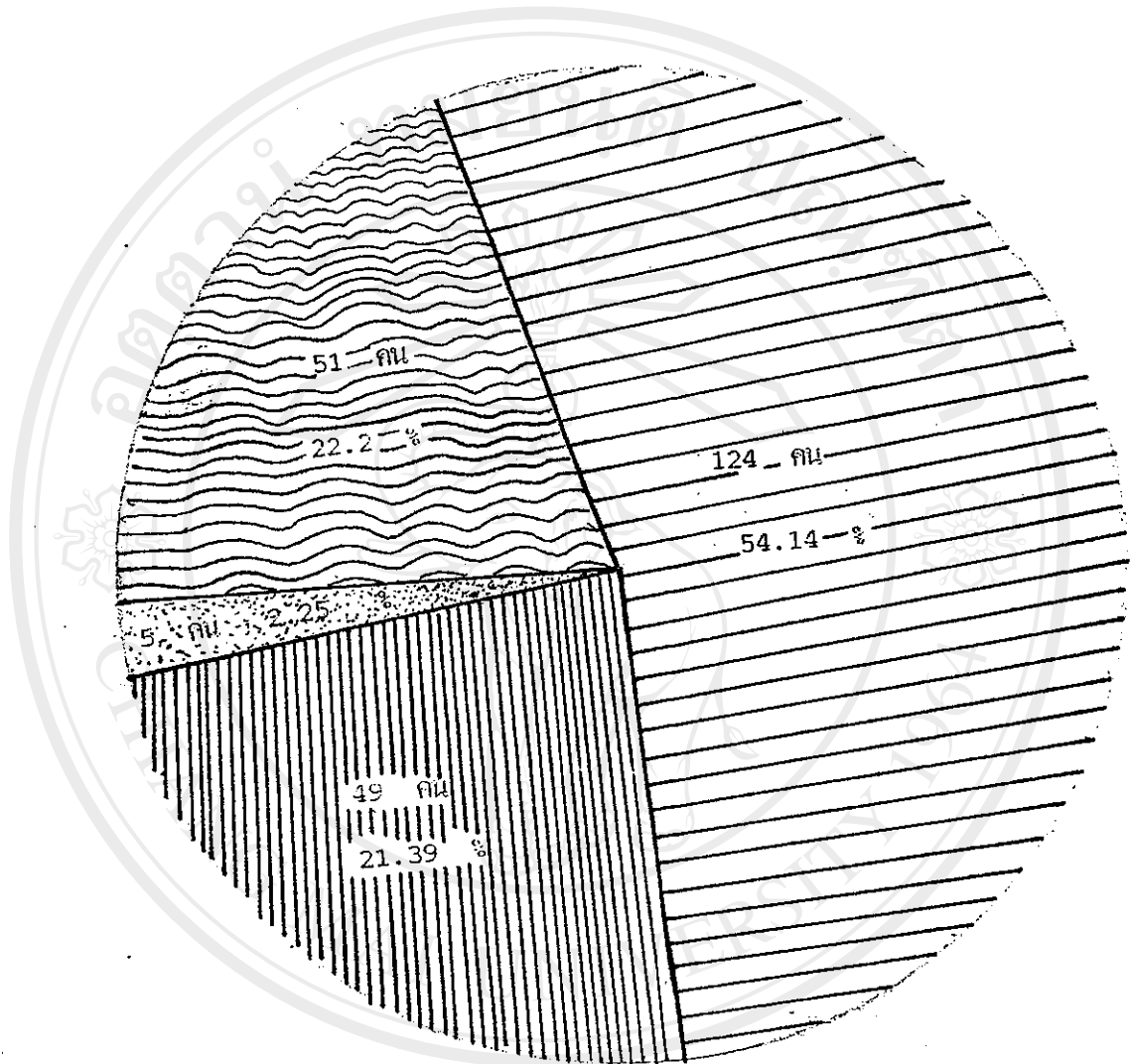
กราฟแสดงจำนวนและประเภทสมาชิกกลุ่ม ปี 2526-2534



ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

- หมายถึง สมาชิกเพศชาย
- หมายถึง สมาชิกเพศหญิง
- หมายถึง สมาชิกที่ 18 ปีขึ้นไป
- หมายถึง สมาชิกที่เป็นกลุ่มอาชีพ

กราฟแสดงสถานภาพของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ฯ ปี2534



ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved



หมายถึง สมาชิกเพศชาย



หมายถึง สมาชิกเพศหญิง

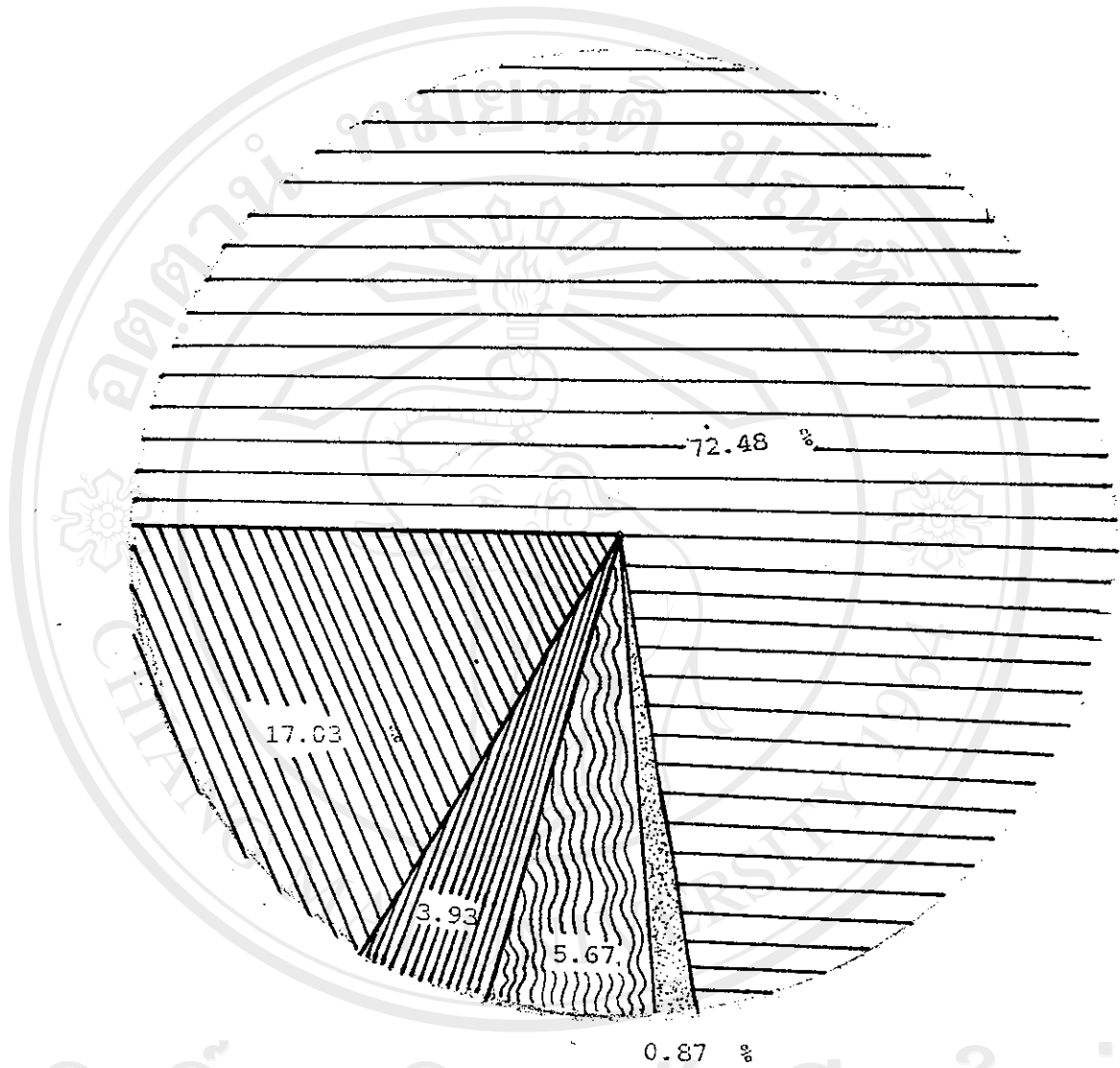


หมายถึง สมาชิกที่เป็นเด็ก



หมายถึง สมาชิกที่เป็นกลุ่มอาชีพ

กราฟแสดงการส่งสัจจะสะสม ประจำเดือนของสมาชิก



ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

	หมายถึง	การส่งเงินสัจจะสะสม	เดือนละ	10 บาท
	หมายถึง	การส่งเงินสัจจะสะสม	เดือนละ	20 บาท
	หมายถึง	การส่งเงินสัจจะสะสม	เดือนละ	30 บาท
	หมายถึง	การส่งเงินสัจจะสะสม	เดือนละ	50 บาท
	หมายถึง	การส่งเงินสัจจะสะสม	เดือนละ	90 บาท

2. วิเคราะห์สภาพการคงอยู่ของกลุ่ม และปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงอยู่ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านหลวง บ้านเหมียง

2.1 การจัดตั้งและการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านหลวง บ้านเหมียง

การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านหลวง บ้านเหมียง มีการจัดตั้งที่เกิดขึ้นโดยเจตนา ของสมาชิกกลุ่มทอผ้าซึ่งเป็นสตรี จำนวนผู้ก่อตั้งแรก 7 คน มีวัตถุประสงค์ในการรวมกันเพื่อออมเงินในการให้สมาชิกได้กู้ยืม ในคราวจำเป็นโดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ย ให้แก่สมาชิกกลุ่มทอผ้า เมื่อมีความจำเป็นในครอบครัวของสมาชิก ก็สามารถกู้ยืมไปใช้โดยไม่ต้องนำหลักฐานค้ำประกัน หรือใช้เวลามากในการแก้ปัญหา และนอกจากนี้เมื่อมีการรวมกันของสมาชิกกลุ่มทอผ้าโดย นางสุภาพร สายปัน รวบรวมสมาชิกจากกลุ่มทอผ้าที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่ โดยการแนะนำของสามีของประธานกลุ่มทอผ้า ให้มีการรวบรวมสมาชิกออมเงินกันในการเป็นสวัสดิการกลุ่มของตนเอง ทำให้สมาชิกกลุ่มมีความมั่นใจในการรวมตัวกันมากขึ้น และนอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มความมั่นใจของกลุ่มมากขึ้น อีกเมื่อสมาชิกก่อตั้งของกลุ่มลงมติให้ ประธานกลุ่มทอผ้า เป็นเหรัญญิกของกลุ่มออมทรัพย์ด้วยทางหนึ่ง

กลุ่มฯ มีการประชุมพบปะกับสมาชิกภายในเดือนละ 1 ครั้ง และมีการพูดคุยกัน อย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เนื่องจากมีการทอผ้าร่วมกันทุกวัน มีการพูดคุยถึงการที่จะนำให้กลุ่มมีสมาชิกขยายมากขึ้น กอปรกับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนมีแนวคิดที่จะสนับสนุนการดำเนินการงานของกลุ่มออมทรัพย์อยู่แล้ว จึงได้มีการประชุมสมาชิกกลุ่มทอผ้าร่วมกับกลุ่มแม่บ้าน ทำความเข้าใจร่วมกัน โดยมีการประชุม(หลังจากก่อตั้งมา 2 ปีแล้ว มีสมาชิก 12 คน) เดือนละ 1 ครั้ง ใช้สถานที่ในการประชุมคือที่ทำการกลุ่มทอผ้า วัดบ้านหลวง วัดบ้านเหมียง ซึ่งขณะนั้นเป็นช่วงที่หมู่บ้านมีการเตรียมการประกวดหมู่บ้าน ผู้นำชุมชนได้ร่วมกับเจ้าหน้าที่ ซึ่งแจ้งทำความเข้าใจการดำเนินงานกลุ่ม (มีกลุ่มที่เกิดขึ้นช่วงนี้คือ กลุ่มเลี้ยงไก่ กลุ่มเลี้ยงหมู กลุ่มเลี้ยงโค) จนมีสมาชิกกลุ่มแม่บ้านซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่จะเป็นแม่บ้านหมู่ที่ 2 คือ บ้านหลวง และบ้านเหมียง ได้เข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มมากขึ้น เป็น 62 คน และเพิ่มมากขึ้นดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนสมาชิกและเงินสัจจะสะสมรายเดือน

ปี พ.ศ.	จำนวนสมาชิก	สัจจะสะสมรายเดือน
2525	7	300
2526	12	600
2527	62	1,470
2528	110	2,310
2529	151	3,120
2530	165	3,330
2531	167	2,900
2532	122	2,820
2533	207	2,980
2534	229	2,900

จากสมาชิกทั้งหมด 229 คน ในจำนวนครัวเรือนของหมู่บ้านทั้งหมด 309 ครัวเรือน นับว่าสมาชิกเกินครึ่งของหมู่บ้านเป็นสมาชิกกลุ่มฯ มีสมาชิกที่ส่งสัจจะสะสมต่ำสุดเดือนละ 10 บาท จำนวน 91 ราย สูงสุด 90 บาท จำนวน 2 ราย และส่วนใหญ่ (72.48%) ส่งสัจจะเดือนละ 10 บาท รองลงมา (17.03%) เดือนละ 20 บาท ในปี 2534 เงินสัจจะของกลุ่มฯ ทั้งหมด มีทั้งสิ้น 211,037 บาท นับได้ว่ามีความมั่นคงพอสมควรสามารถให้ประโยชน์แก่สมาชิกกลุ่มที่มีความจำเป็นจะขอกู้เงินได้ถึงในปี 2534 ทั้งสิ้น 259 ราย (ไม่นับกู้ฉุกเฉิน)

2.2 เครื่องแสดงบ่งชี้ถึงการพัฒนาของกลุ่มออมทรัพย์ฯ บ้านหลวง บ้านเหมียง

2.2.1 การปรับตัวของกลุ่ม

จากสภาพการดำเนินงาน ตั้งแต่มีการเริ่มรวมตัวกันของสมาชิกกลุ่มทอผ้า 7 คน เพื่อออมเงินในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของสมาชิกกลุ่มทอผ้า เมื่อรวมตัวกันมาได้ถึง 2 ปี

สมาชิกมีมากขึ้นเป็นจำนวน 12 คน มีการร่างระเบียบของกลุ่มขึ้น จนมาถึงในปี 2527 สมาชิกของกลุ่มมีจำนวนมากขึ้นโดยสมาชิกกลุ่มแม่บ้านได้มีการสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มขึ้นเป็นจำนวนทั้งสิ้น 62 คน กลุ่มมีการประชุมร่วมกับเจ้าหน้าที่ที่ทางราชการร่างระเบียบของกลุ่มพร้อมทั้งได้เลือกตั้งคณะกรรมการของกลุ่มเป็นไปในแนวทางของทางราชการมากขึ้น กล่าวคือมีคณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการเงินกู้ คณะกรรมการตรวจสอบ และคณะกรรมการส่งเสริม

ระเบียบของกลุ่ม จากการศึกษาบันทึกการประชุมของกลุ่ม มีการร่างและปฏิบัติตามระเบียบของกลุ่มมาตั้งแต่พ.ศ.2527เป็นต้นมาจนถึงพ.ศ. 2535 มีการปรับปรุงระเบียบของกลุ่มให้สมาชิกให้เหมาะสมกับสภาพการตลอดเวลาคือ

พ.ศ. 2527 ปรับปรุงระเบียบโดยกำหนดให้สมาชิกจะสามารถถอนเงินของสมาชิกคืนได้ เมื่อมีเงินของกลุ่มถึงหนึ่งแสนบาทหรือกำหนดระยะเวลาถึง 5 ปี

พ.ศ. 2528 ปรับปรุงมีการกำหนดให้สมาชิกกลุ่มสามารถกู้เงินได้เมื่อกลุ่มฯ มีเงินครบหนึ่งแสนบาทและเมื่อเงินมีจำนวนไม่ถึงจึงกำหนดให้สมาชิกกลุ่มซึ่งเป็นกลุ่มอาชีพกู้ไปประกอบอาชีพไปก่อน

พ.ศ. 2529 กลุ่มได้มีการปรับปรุงระเบียบ ขั้นตอนในการกู้เงินของสมาชิกขึ้น คือ มีการคัดเลือกคณะกรรมการเงินกู้เพื่อให้ได้มีการพิจารณาสมาชิกที่กู้เงิน โดยพิจารณาคุณสมบัติของสมาชิก สามารถส่งใช้ได้มานาน้อยแค่ไหน มีการกำหนดแบบฟอร์มการขอกู้เงินขึ้นโดยให้กรรมการเงินกู้เป็นผู้พิจารณา หลักฐานการขอกู้เก็บเป็นหลักฐานและกำหนดวันประชุมและส่งดอกเบี้ยเงินกู้คือวันเสาร์แรกของเดือน

พ.ศ. 2533 มีการปรับปรุงระเบียบให้สมาชิกสามารถเบิกค่ารักษาพยาบาลได้จากกองทุนสำรองของกลุ่ม

การปรับตัวในการแก้ปัญหาของกลุ่มดังกล่าว นับแต่เริ่มดำเนินการเป็นต้นมากลุ่มซึ่งได้ประสบปัญหาต่างๆ มากมาย และมีการปรับตัวในการแก้ปัญหาต่างๆ เช่นปัญหาในช่วงแรก ๆ คณะกรรมการไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีของกลุ่ม กลุ่มได้ประชุมและมีมติของกลุ่มส่งประธานของกลุ่มในขณะนั้นคือ นางสุภาพร สายปิ่น เข้ารับการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีในปี พ.ศ. 2527 ณ ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขต 5 จนกลุ่มได้มีการจัดทำบัญชีที่สมาชิกสามารถ

ตรวจสอบกันเองได้มากขึ้นและเมื่อกลุ่มขยายกิจกรรมของกลุ่มโดยได้จัดตั้งร้านค้า "ศูนย์สาธิตการตลาด" ตั้งแต่ปี 2527 เป็นต้นมาร้านค้าของกลุ่มก็ประสบปัญหาสมาชิกที่ซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อไม่ยอมจ่ายเงินให้กับร้านค้า สมาชิกกลุ่มได้ร่วมกันประชุมหาหรือรับวิธีการในการจำหน่ายสินค้าขึ้น โดยได้มีการกำหนดการซื้อสินค้าเชื่อได้ภายใน 1 เดือน เมื่อครบ 1 เดือนแล้วไม่จ่ายเงิน จนถึง 10 วันกลุ่มจะมีการทวงเงินเป็นลายลักษณ์อักษรขึ้น สมาชิกกลุ่มทุกคนมีความพอใจปัญหาดังกล่าวก็เบาบางลงและหมดไปในที่สุด

จนถึงปี 2533 กลุ่มมีกิจกรรมการกู้เงินมากขึ้น มีการซื้อขายสินค้าในศูนย์สาธิตการตลาด มากขึ้นจึงได้มีการกำหนดให้คณะกรรมการของกลุ่ม ที่ทำหน้าที่พิจารณากู้เงิน 3 คน มีค่าตอบแทนขึ้นคนละ 30 บาทในวันพิจารณาเงินกู้ 1 วัน คณะกรรมการตรวจสอบสินค้าของร้านค้าได้ค่าตอบแทน ในการตรวจสอบสินค้า ครั้งละ 30 บาท

นอกจากนี้สมาชิกกลุ่มเริ่มมีการให้ให้เบิกค่ารักษาพยาบาลได้โดยเบิกได้ 50% นับตั้งแต่ 12 สิงหาคม 2533 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน (2535)

2.2.2 เป้าหมายของกลุ่ม

การรวมตัวของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต พอสรุปได้ว่า กลุ่มมีเป้าหมายในระยะยาว เพื่อรวมเงินเพื่อเป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของสมาชิกนอกจากนั้นแล้วยังได้มีการกำหนดเป้าหมายระยะสั้นเป็นขั้นตอนไว้ทุกขั้นตอนกล่าวคือ เมื่อมีการเริ่มก่อตั้งได้มีการกำหนดเป้าหมายไว้ว่าสมาชิกที่จะกู้เงินจากทางกลุ่มได้ต่อเมื่อกลุ่มมีเงินถึงหนึ่งแสนบาทหรือครบ 5 ปี ต่อเมื่อกลุ่มดำเนินการมาถึงปี พ.ศ. 2528 (3 ปี) และกลุ่มมีเงินสัจจะเพียง 37,440.- บาท) ได้รับอนุมัติให้ยืมเงินทุนหมุนเวียนพัฒนาการชุมชนเป็นเงิน 10,000.- บาท ทางกลุ่มฯ จึงมีมติที่จะไม่ให้สมาชิกกู้และได้มีมติให้สมาชิกกลุ่มอาชีพเป็นผู้กู้คือกลุ่มเลี้ยงหมู กลุ่มเลี้ยงไก่ กลุ่มแม่บ้านเท่านั้น

ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2530 หลังจากที่กลุ่มส่งใช้เงินยืม (10,000.- บาท) แล้วได้ขอกู้ใหม่ (2529) มีการกำหนดสมาชิกกู้ได้ไม่เกินคนละ 2,000 บาท กู้ฉุกเฉินไม่เกิน 500 บาท

จากการรวมตัวเพื่อออมเงินในการช่วยเหลือสมาชิกนั้น นับแต่มีการดำเนินงานมา มีการปรับระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม มีการกำหนดเป้าหมายในระยะสั้น เช่น สมาชิกสามารถกู้เงิน

ของกลุ่มได้เมื่อกลุ่มมีเงินถึงหนึ่งแสนบาทหรือกลุ่มมีอายุ 5 ปี และเมื่อกลุ่มถึง 3 ปี กลุ่มกู้เงินจากทางราชการ ในรูปเงินทุนหมุนเวียนได้ 10,000 บาท ซึ่งไม่พอเพียงจึงให้มีการให้สมาชิกกลุ่มอาชีพยืม ต่อมาเมื่อครบ 5 ปี จึงได้มีการให้สมาชิกสามารถกู้เงินได้ตามกำหนด

จะเห็นว่าเป้าหมายใหญ่คือเพื่อให้กลุ่มสามารถเป็นสถาบันเงินทุนของหมู่บ้านได้โดยกลุ่มมีการกำหนดเป้าหมายในระยะสั้น ๆ เพื่อให้เป้าหมายใหญ่บรรลุได้

2.2.3 ความสัมพันธ์อันดีภายในกลุ่ม

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหลวง จากสถิติสมาชิกก่อตั้งเป็นสตรีจากจำนวน 7 คน ของกลุ่มทอผ้าขยายเพิ่มจากสมาชิกกลุ่มแม่บ้านจนปัจจุบัน (2534) สมาชิกทั้งหมด 229 คน เป็นสตรี 147 คน ซึ่งมีส่วนร่วมของกลุ่มแม่บ้าน มีกิจกรรมร่วมกับกลุ่มแม่บ้าน เมื่อมาร่วมกลุ่มออมทรัพย์ ทำให้สมาชิกมีความผูกพันกันมากขึ้น

และประการสำคัญจากจำนวนสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่ (ร้อยละ 64.19) เป็นสตรีในหมู่บ้าน และสตรีดังกล่าวมีพื้นฐานมาจากการเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน มาจากสมาชิกกลุ่มทอผ้า มาจากสมาชิกกลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า นอกจากนั้น สมาชิกของกลุ่มที่เป็นผู้ชาย (ร้อยละ 35.80) มาจากผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มองค์กรต่าง ๆ เช่น กลุ่มตุลาการของหมู่บ้าน กลุ่มประปาหมู่บ้าน กลุ่มสร้างก่ กลุ่มกองทุนยา กลุ่มฌาปนกิจ

ประชากรในหมู่บ้านจึงเป็นสมาชิกของกลุ่มหลาย ๆ กลุ่ม ในหมู่บ้านความสัมพันธ์อันดีของกลุ่ม ระหว่างสมาชิกด้วยกัน จะไม่มีความขัดแย้ง หรือความรู้สึกที่แตกต่างไป การจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้านจะมีการทำกิจกรรมที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเสมอ เช่น มีกิจกรรมทางศาสนา การทำบุญประเพณีของหมู่บ้าน เป็นต้น เมื่อมีกิจกรรมของกลุ่มจะมีความร่วมมือกันเป็นอย่างดี

2.2.4 บรรยาการของกลุ่ม

การดำเนินงานของกลุ่ม มีปัญหาในการดำเนินงาน ตลอดเวลาอาทิเช่น ปัญหาการกู้เงินของสมาชิกแล้วส่งแต่ดอกเบี้ย ไม่ได้ส่งเงินต้นการจำหน่ายสินค้าศูนย์สาธิตการตลาด เป็นเงินเชื่อ สมาชิกมีการค้างชำระกลุ่มสามารถแก้ไขปัญหาของกลุ่มได้โดยมีสมาชิกที่มีความเสียสละอาสาช่วยในการติดตามการชำระหนี้คืนได้นอกจากนี้กิจกรรมของกลุ่มที่สำคัญคือ การสร้างอาคารร้าน

ค้าศูนย์สาธิตการตลาดเป็นอาคารถาวรของกลุ่ม ซึ่งต้องใช้เงินเป็นจำนวนมาก สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดสร้างอาคารเช่น สมาชิกที่มีไม้กั้นน้ำมาบริจาค มีบางคนที่ไม่มีความร่วมในการสร้างก็มีการบริจาคเงินเพื่อซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการก่อสร้าง นอกจากนี้สมาชิกได้ร่วมมือกันขายหอยหุ้นเพื่อนำเงินมาสมทบจนได้อาคารร้านค้าของกลุ่มจะเห็นได้ว่าการดำเนินการสร้างร้านค้าศูนย์สาธิตการตลาดเป็นจุดตัวอย่างจุดหนึ่งในการทำงานร่วมกันเป็นอย่างดี ความสามารถของกลุ่มในการสร้างบรรยากาศให้สมาชิกกลุ่ม ส่วนใหญ่แทบทุกคนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มตลอด ทั้งการร่วมมือในการประชุมทำความเข้าใจร่วมกันและการประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของกลุ่มที่ประสบโดยตลอดทั้งนี้ส่วนหนึ่งสมาชิกของกลุ่ม (64.19%) เป็นผู้หญิง ทำให้เกิดความร่วมมือโดยดีต่อกลุ่มได้มาก การเก็บเงินของสมาชิกก็ไม่ยุ่งยากเหมือนผู้ชาย เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงทำให้เกิดสิ่งดึงดูดใจให้ทุกคนทุกฝ่ายเกิดความอบอุ่น มีขวัญและกำลังใจ มีความเสียสละและร่วมมือกันทำงานให้กับกลุ่มอย่างเต็มที่อยู่เสมอ สังเกตได้จากกิจกรรมของกลุ่มหลาย ๆ กิจกรรมได้รับความสำเร็จด้วยดีตลอด

2.2.5 ประสิทธิภาพของกลุ่ม

เมื่อกลุ่มได้มีการจัดตั้งมาเป็นระยะเวลา ที่ข้อตกลงของกลุ่มได้กำหนดไว้ คือ 5 ปี ในปี 2530 และทางกลุ่มได้รับอนุมัติให้มีการยืมเงินทุนหมุนเวียน ของทางราชการ กลุ่มได้เริ่มให้สมาชิก ที่มีความจำเป็นได้กู้จากเงินจำนวนดังกล่าว (5,000.-บาท) โดยเริ่มจากสมาชิกที่มีความจำเป็นรายละ 2,000.- บาท ให้กลุ่มอาชีพ(เลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ กลุ่มแม่บ้าน) กู้ และนำมาสมทบ ร้านค้าศูนย์สาธิตการตลาด ทำให้เกิดกองทุนร้านค้ามากขึ้น

จากการบันทึกยอดสมาชิกกู้ในปี 2531 สมาชิกกู้ทั้งสิ้น 23 ราย เป็นเงิน 30,700.- บาท ในปี 2532 จำนวน 81 ราย เป็นเงิน 124,000.- บาท ปี 2533 จำนวน 82 ราย เป็นเงิน 176,000.- บาท ปี 2534 จำนวน 73 ราย เป็นเงิน 175,900.- นับถึงสิ้นปี 2534 สมาชิกได้รับประโยชน์จากการกู้เงินของกลุ่มทั้งสิ้น 259 ราย (จากสมาชิกทั้งสิ้น 229 คน) นับเป็นจำนวนเงิน 506,900.- บาท

นอกจากสมาชิกแทบทุกคน จะมีการกู้เงินจากกลุ่มแล้ว ร้านค้าศูนย์สาธิตการตลาด เป็นกิจกรรมหนึ่งของกลุ่ม เปิดจำหน่ายให้กับบุคคลทั่วไป และสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์ฯ ได้รับ

สิทธิในการซื้อเงินเชื่อได้ไม่เกิน 1 เดือน เมื่อสิ้นปีทุกปีจะมีการคิดเงินปันผลเฉลี่ยคืนทุกปี สมาชิกได้รับคืนเงินกู้ในรูปปันผลเฉลี่ยคืนจากการซื้อสินค้า นับตั้งแต่ปี 2530 เป็นต้นมาดังนี้

ปี 2530 กำไรจำนวน 13,558.- บาท ปี 2531 กำไรจำนวน 11,979.- บาท

ปี 2532 กำไรจำนวน 26,313.- บาท ปี 2533 กำไรจำนวน 48,037.- บาท

ทางร้านค้าศูนย์สาธิตการตลาด ได้มีการกำหนดจัดสรรกำไรประจำปีไว้ คือ เป็นทุนสำรอง 5 % เป็นทุนขยายงาน 5 % เป็นเงินปันผลตามหุ้น 30 % เป็นเงินเฉลี่ยคืนตามหุ้น 60 %

สมาชิกกลุ่มนอกจากจะได้รับประโยชน์จากการซื้อสินค้าจากทางศูนย์ฯ ในราคาที่ยุติธรรมแล้วยังได้รับการปันผลเฉลี่ยคืนจากทางศูนย์ฯ อีก ซึ่งมีสมาชิกที่ซื้อสินค้าบางคนได้รับเงินคืน ปีละหลาย ๆ พันบาท นอกจากนี้ การปันผลเฉลี่ยคืน จากยอดเงินที่ให้สมาชิกกู้จากเงินทุนทั้งการกู้สามัญและฉุกเฉินอีก

ปัจจุบัน (2535) สมาชิกของกลุ่ม ที่ไม่ได้รับสวัสดิการจากทางราชการ ทางกลุ่มได้ประชุมลงมติให้สามารถเบิกค่ารักษาพยาบาลได้ในอัตรา 50 % ของเงินที่จ่ายไปโดยนำไปเสร็จรับเงินจากสถานพยาบาลของทางราชการมาเบิกในปี 2535 สมาชิกได้เบิกไปแล้ว 5 ราย

จากการที่สมาชิกแทบทุกคนที่อยู่ในกลุ่มได้รับประโยชน์จากการกู้เงินและซื้อสินค้าในราคาที่ถูกลง นับเป็นการสร้างเสริมสมรรถภาพและมาตรฐานของกลุ่ม ในการทำงานร่วมกันตลอดจนเมื่อมีปัญหาอุปสรรคกลุ่มสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว ให้บรรลุทุกครั้งจึงทำให้กลุ่มสามารถที่จะเป็นสถาบันเงินทุน ของหมู่บ้าน ให้สมาชิกได้กู้เงินและซื้อสินค้าโดยไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากบุคคลภายนอกของชุมชนได้

ความสามารถของกลุ่มในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนในการให้สมาชิกสามารถรับประโยชน์จากกลุ่มได้นับได้ว่าประสิทธิผลของกลุ่มมีค่อนข้างสูงมาก อาทิ การกู้เงินของสมาชิกนับถึง พ.ศ. 2534 ทั้งสิ้น 259 ราย จากจำนวนสมาชิก 229 คน เป็นต้น

2.2.6 แรงแผ่ผลักดันของกลุ่ม

กลุ่มมีสมาชิกที่เป็นผู้นำชุมชนหลายคน และมีข้าราชการเป็นสมาชิก เมื่อกลุ่มทราบถึงการมีเงินของทางราชการให้ยืมโดยไม่คิดดอกเบี้ย ที่เรียกว่า เงินทุนหมุนเวียนพัฒนาการชุมชน โดยกรมการพัฒนาชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบ กลุ่มสามารถให้สมาชิกกลุ่มที่เป็นข้าราชการประสานงาน

การกู้ยืมเงินทนต์ดังกล่าวได้ 3 ครั้งด้วยกัน คือ ครั้งแรกปี 2528 จำนวนเงิน 10,000.- บาท
ส่งใช้คืน 1 ปี , ครั้งที่ 2 ปี 2530 จำนวน 50,000.- บาท ส่งใช้คืน 3 ปี และครั้งที่ 3 ปี
2534 จำนวน 100,000.- บาท ส่งใช้คืน 5 ปี

2.2.7 กิจกรรมของกลุ่ม

ลักษณะของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านหลวง บ้านเหมียง เมื่อมีการออมเงิน
สัจจะจากสมาชิก 7 คนในปี 2525 จนถึงปี 2527 เมื่อมีสมาชิกจำนวน 62 คน เริ่มมีกิจกรรมของ
กลุ่มอย่างเป็นทางการขึ้น คือมีการรวมหุ้นจัดทำร้านค้าหมู่บ้าน เรียกว่า "ศูนย์สาธิตการตลาด"
จากการใช้บ้านเหรียญของกลุ่มเป็นอาคารชั่วคราว ร้านค้าของกลุ่มมีปัญหายุ่งยากตลอดมา เช่น
การขาดทุน การซื้อสินค้าเงินเชื่อของสมาชิกและไม่มีการชำระเงิน อาคารร้านค้าของกลุ่มก็เป็น
อาคารชั่วคราว ดังนั้นกลุ่มจึงให้มีการประชุมร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาของกลุ่มตลอดมา เมื่อประสบการ
ขาดทุนก็มีการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบสินค้า และให้สมาชิกที่เสียสละเวลามาได้ ผลัดเปลี่ยนกัน
มาจำหน่ายสินค้า จนกระทั่งมีกำไรจากการจำหน่ายสินค้าจึงได้มีการพนักงานขายสินค้าขึ้น จนถึง
ปัจจุบัน และนอกจากนี้เมื่อกลุ่มมีการดำเนินงานมาครบ 5 ปี ในปี 2530 กลุ่มได้เริ่มให้สมาชิกกู้
ยืมขึ้น กิจกรรมการให้สมาชิกกู้ยืมเงินคงมีการดำเนินการอยู่ตลอดมา จนถึงปัจจุบัน จากการตรวจ
บัญชีพบว่าสมาชิกทุกคนมีการใช้และได้รับประโยชน์จากการกู้ยืมทุกคน คือ รวมทั้งสิ้นตั้งแต่ปี 2530
ถึง 2534 จำนวน 259 ราย เป็นเงิน 506,900.- บาท จาก จำนวน สมาชิก 229 คน

2.3 การบริหารและการจัดการกลุ่ม

ในที่นี้จะชี้แจงให้เห็นโครงสร้างการดำเนินงานของกลุ่มที่มีการดำเนินงานตั้งแต่ต้นคือ
โครงสร้างที่ได้รับแนวทางมาจากการแนะนำของเจ้าหน้าที่ กลุ่มได้มีการร่างระเบียบ
ของกลุ่มมาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งในปี 2525 มีการเลือกคณะกรรมการบริหารออกเป็น 4 ฝ่ายคือ

1. ฝ่ายอำนวยการประกอบด้วย ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ เற்றுณิก
ผู้ช่วยற்றுณิก เลขานุการ และกรรมการร่วม รวมทั้งคณะ 7 คน
2. คณะกรรมการเงินกู้ มี 3 คน คือ ประธานกรรมการ และกรรมการร่วม
3. คณะกรรมการตรวจสอบ มี 5 คน คือ ประธานกรรมการ และกรรมการร่วม
4. คณะกรรมการส่งเสริม มี 4 คน ประธานกรรมการ และกรรมการร่วม

ในการบริหารงานแต่ละกรรมการจะมีหน้าที่ของแต่ละฝ่ายไว้ ซึ่งมีระเบียบของกลุ่มกำหนดไว้อย่างชัดเจน และกรรมการมีอายุทำงาน 2 ปี สมาชิกจะตกลงเลือกตั้งแบบลับทุกครั้ง ส่วนใหญ่คณะกรรมการจะมีการสลับเปลี่ยนกันมาทำงานอยู่ตลอด ตามตารางแผนภูมิ

จากโครงสร้างดังกล่าว มีคณะกรรมการมาบริหารงานสลับเปลี่ยนกันทุก 2 ปี โดยเฉพาะประธานคณะกรรมการอำนวยการ ดังตารางที่ 11



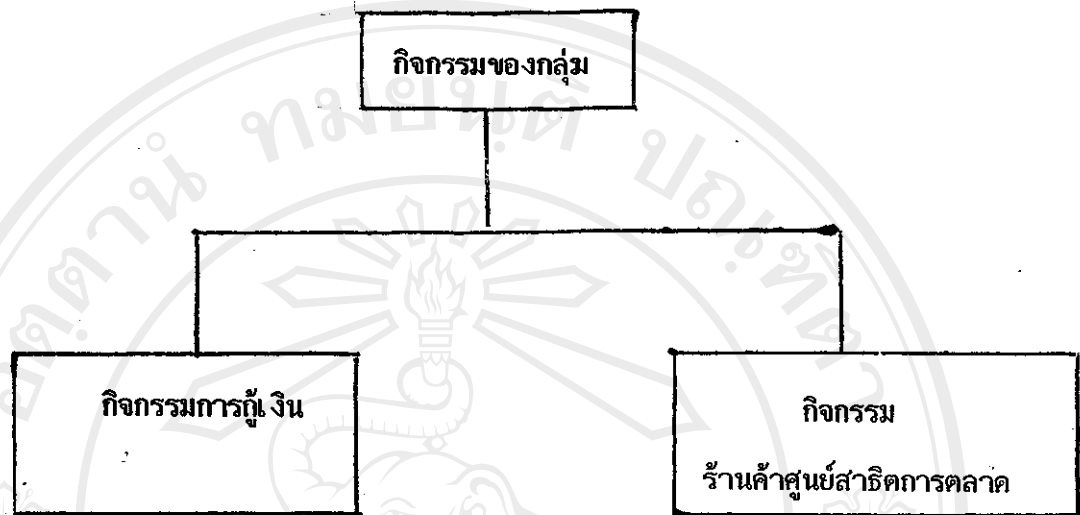
ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 11 แสดงระยะเวลาการดำรงตำแหน่งประธานกลุ่มและการศึกษา

ที่	ชื่อ	สกุล	ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง	อายุ	การศึกษา	การฝึกอบรม/ดูงาน
1.	นางสุภาพร	สายบัน	1 กพ.25-มิย.27	29	- ป.4	- อบรมการทอผ้ารุ่น 3 (2522) - อบรมกรรมการออมทรัพย์ - อบรมแม่ชีอาสาต้านประติษฐ์ ดอกไม้
2.	นางคำปัน	วงศ์สวัสดิ์	มิย. 27 - มค. 30	45	- ป.4	- อบรมแม่ชีอาสาต้านประติษฐ์ ดอกไม้ - อบรมแม่บ้านจากเกษตร - อบรมคณะกรรมการพัฒนาเด็ก
3.	นางฟองจันทร์		1 กพ.30-กพ.32	38	- ป.4	- อบรมแม่บ้านจากเกษตร - อบรมแม่ชีอาสาต้านประติษฐ์ ดอกไม้
4.	นางมาลี	มาเอ้ย	มีค. 32 - ปัจจุบัน	45	- ป.4	- อบรมแม่บ้านจากเกษตร - อบรมทอผ้า - อบรมแม่ชีอาสาต้านประติษฐ์ ดอกไม้

แผนภูมิที่ 1 แสดงกิจกรรมของกลุ่ม



1. นางบุญศรี ไทรถวี ประธานกรรมการ
2. นางอุ้นเรือน วงศ์ไทะ กรรมการ
3. นางทอน คีวงศ์สาย กรรมการ

1. นางมาลี มาเอี้ย ประธานกรรมการ
2. นางกัลยา บุญธรรม รองประธาน
3. นางศรีพันธ์ เมมาเตจา เลขานุการ
4. น.ส.เสาว์แก้ว แผลงมี ผู้จัดการศูนย์
5. นางบุญศรี ไทรถวี เภรัญญิก

- จากโครงสร้างดังกล่าวสมาชิกที่เป็นคณะกรรมการแต่ละฝ่ายจะมีการอบรมชี้แจง ทำความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่มาตั้งแต่ต้นจากเจ้าหน้าที่ทางราชการ 3 ครั้ง ตั้งแต่ 2527-2533 เช่น เภรัญญิก หรือกรรมการตรวจสอบ มีวิธีการตรวจสอบบัญชี หรือตรวจสอบสินค้าของร้านอย่างใดและทุก ๆ ปีจะมีการแบ่งเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนให้กับสมาชิกอย่างทั่วถึงจากการโครงสร้างนี้ทำให้การดำเนินงานของกลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ในระดับหนึ่ง เมื่อมีปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้นสมาชิกมีการประชุมหาแนวทางและวางแผนงานในการร่วมกันแก้ปัญหาตลอด

- นอกจากนี้ การบริหารงานของกลุ่มตามโครงสร้างดังกล่าวแล้วยังมีผู้ดำเนินการอยู่เบื้องหลังที่ทำให้การดำเนินงานของกลุ่มดำเนินมาตลอด สามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคของกลุ่มได้และยังสนองความต้องการของสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น คือเกิดจากผู้นำชุมชนทั้งผู้นำตามธรรมชาติและผู้นำแต่งตั้ง คือสมาชิกที่เริ่มก่อตั้งครั้งแรกมาจากสมาชิกกลุ่มทอผ้า ซึ่งมี

นางฟองศรี วรรณบวร เป็นประธานกลุ่มทอผ้า (ลูกสาวผู้ใหญ่บ้านคนก่อน นายศรีทน บุญเจริญ) มีการชักชวนแนะนำให้ราษฎรเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนโดยตลอด นอกจากนี้ยังมี นางบุญศรี ไทรถวี เป็นเหรัญญิกของศูนย์สาธิตการตลาดและเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านสตรี อดีตประธานกลุ่มแม่บ้าน ซึ่งมีการส่งเสริมกิจกรรมของกลุ่มแม่บ้านเข้ามาประกวดหลายประเภท ทั้งระดับจังหวัดระดับภาคเหนือ และระดับประเทศ ได้รับรางวัลมาแล้ว (โดยหน่วยงานสำนักงานเกษตร) เข้าร่วมเป็นกรรมการของกลุ่มออมทรัพย์ และเหรัญญิกศูนย์สาธิตการตลาดด้วย (สามีคือพ่อคำ ไทรถวี ซึ่งเป็นผู้นำชุมชนตามธรรมชาติ)

การบริหารงานสิ่งสำคัญที่สุดคือ การบริหารงานการเงิน คือ นางฟองศรี วรรณบวร เป็นเหรัญญิกของกลุ่มออมทรัพย์ฯ มาตั้งแต่ยังไม่มีมีการเปลี่ยนแปลง (เจ้าตัวยากจะเปลี่ยน) ซึ่งเป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่มในทำนองการซื้อสัตย์ สุจริต และเป็นลูกสาวของผู้ใหญ่บ้าน และสามีเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ในด้านการพัฒนาอยู่แล้ว

และนางบุญศรี ไทรถวี เป็นเหรัญญิกของศูนย์สาธิตการตลาด อดีตเป็นประธานกลุ่มแม่บ้าน ปัจจุบัน (2535) เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สามีเป็นอดีตครูใหญ่ในหมู่บ้าน เป็นที่นับถือของชาวบ้าน เมื่อมีการดำเนินงานกลุ่มทำให้สมาชิกมีการยอมรับ โดยเฉพาะสถานะภาพทางการเงินของกลุ่มมาโดยตลอด และให้เสนอเปลี่ยนเฉพาะผู้ช่วยเหรัญญิกเท่านั้น

นอกจากการบริหารงานแล้ว กลุ่มมีการวางระเบียบของกลุ่ม และเมื่อสมาชิกเห็นว่าระเบียบข้อใดมีปัญหาหรือต้องการเปลี่ยนแปลงซึ่งได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดตามเหมาะสมกับสมาชิก

การประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่ม ทุกต้นปีจะมีการตรวจสอบบัญชี และมีการเฉลี่ยเงินปันผลคืนให้แก่สมาชิกทุกคน

การทำความเข้าใจโดยมีการประชุมชี้แจง บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ แต่ละฝ่าย ตลอดจนรวมถึงการติดตามผลเพื่อให้การดำเนินงาน เป็นไปตามแนวทางของทางราชการ

2.4 ปัจจัยที่สนับสนุนให้กลุ่มฯ พึ่งตนเองได้

2.4.1. ผู้นำหรือกรรมการกลุ่มฯ

การเจริญเติบโตของกลุ่มที่ส่งผลต่อการคงอยู่ของกลุ่ม มีการเข้าร่วมเป็นสมาชิกมากขึ้น ฐานะทางเศรษฐกิจของกลุ่มดีขึ้น จนปัจจุบัน (2534) มีเงินทุนของกลุ่มทั้งสิ้น 211,037 บาท ซึ่งเป็นความไว้วางใจเชื่อใจในผู้นำกลุ่ม จากเริ่มแรกมาจากสมาชิกกลุ่มทอผ้า (ประธานกลุ่มทอผ้าเป็นลูกสาวผู้ใหญ่บ้านคนก่อน) และมีความเชื่อมั่นในสามีของประธานกลุ่มทอผ้า ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ในด้านการพัฒนา จึงได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกให้ดำรงตำแหน่งเหรัญญิกของกลุ่มมาโดยตลอด แม้ว่าจะเสนอผู้อื่นขึ้นมาแทนบ้างก็ตามเมื่อลงมติในทางกลับแล้วยังได้รับการคัดเลือกเป็นเหรัญญิกอยู่ จึงมีการเปลี่ยนแปลงเฉพาะผู้ช่วยเหรัญญิกเท่านั้นเมื่อครบวาระซึ่งการดำเนินงานกลุ่ม หัวใจสำคัญคือการบริหารงานการเงินของกลุ่มเหรัญญิกของกลุ่มเป็นประธานกลุ่มทอผ้า ซึ่งได้รับความไว้วางใจเชื่อใจจากสมาชิกค่อนข้างสูง โดยเฉพาะความซื่อสัตย์สุจริตทำให้ความรู้สึกสมาชิกมีความมั่นใจ มั่นคง จึงมีการสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกมากขึ้น ตามลำดับ

เมื่อกลุ่มได้เริ่มมีการจัดตั้งร้านค้าศูนย์สาธิตการตลาดขึ้น คณะกรรมการกลุ่มเล่าว่าสมาชิกได้เสนอชื่อเหรัญญิกซึ่งอดีตเป็นประธานกลุ่มแม่บ้าน ปัจจุบัน (นับตั้งแต่ 2533 - 2535) เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน มีสมาชิกไว้วางใจเชื่อใจพอสมควร ในอันที่จะเก็บรักษาเงินของร้านค้าได้โดยปลอดภัยและการสั่งซื้อสินค้าการตรวจสอบสินค้าก็ทำได้สะดวกโดยมีบ้านอยู่ใกล้ศูนย์สาธิต นอกจากนี้แล้วสามีของผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน (อดีตเป็นครูใหญ่ในหมู่บ้าน และเป็นคนริเริ่มในการจัดตั้งประปาหมู่บ้าน) เป็นพิธีกรในการศึกษาดูงานของหมู่บ้าน ซึ่งเป็นตัวตั้งตัวตีในการจัดทำประปาหมู่บ้าน วึ่งเดินกับการประปาชนบท ดำเนินการประปาจนได้รับประกาศกิตติคุณจากการประปาชนบทจังหวัดลำปางในปี พ.ศ.2533

เลขานุการของกลุ่มออมทรัพย์จากการสอบถามผู้นำหมู่บ้าน ทราบว่า (สามีเป็นข้าราชการครูประจำอยู่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่ทะ) เป็นผู้มีส่วนในการบริหารงานกลุ่มได้รับความเชื่อมั่นจากชาวบ้านบ้านเหมียงในการดำเนินงานกลุ่มตลอดมา ซึ่งเดิมเป็นผู้มีส่วนในการกิจกรรมการพัฒนาเด็ก โดยการเป็นประธานกรรมการพัฒนาจัดเด็ก ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สมัยที่ 2 ได้รับการเลือกตั้งเป็นประธานกลุ่มออมทรัพย์ฯ สมัยที่ 2 ซึ่งเคยเป็นประธาน

กลุ่มแม่บ้านได้ชักชวนแม่บ้านชาวบ้านเหมียงมาร่วมเป็นสมาชิกพอสมควร (เจ้าตัวบ่นถึงการเป็นอะไรหลายๆ ตำแหน่งมีเจ้าหน้าที่มาชักถามอยู่ตลอดบางที่เป็นมาเลเรียบร้อยประจำหมู่บ้านด้วย)

ผู้นำชุมชน มีส่วนในการสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตโดยมี การทำความเข้าใจให้กับบุคคลทั่วไปได้ทราบถึงวัตถุประสงค์แนวทางในการดำเนินงานของกลุ่ม

ผู้นำชุมชนยังเป็นผู้มีบทบาทสนับสนุน ช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ภาพ และการยึดเหนี่ยว ภายใต้อำนาจให้มีความเข้าใจในการอยู่ร่วมกัน และชุมชนในชนบทที่มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติส่วน หนึ่งด้วย

ผู้นำชุมชน บ้านหลวง บ้านเหมียงมีการเข้าร่วมประชุมกลุ่ม ทำให้กลุ่มมีการปรับตัว ของกลุ่มซึ่งกลุ่มได้มีการปรับตัว ตามสภาพสมาชิกที่เพิ่มมากขึ้น ตามสภาพของเงินที่ทางกลุ่มมี จำนวนมากขึ้น ปัญหาอุปสรรคของกลุ่มที่เกิดขึ้นตามมาทุกครั้ง ผู้นำชุมชนดังกล่าวได้มีส่วนในการ ผลักดันให้กรรมการของกลุ่มมีการเสนอแนะในที่ประชุม หาวิธีการแก้ไขปัญหากลุ่ม โดยการให้ สมาชิกกลุ่มและกรรมการของกลุ่มได้ตกลงร่วมกันวางระเบียบการดำเนินงานของกลุ่มที่รัดกุมขึ้น มี การปรับปรุงระเบียบให้เป็นไปตามความต้องการของสมาชิกมากขึ้น (จากบันทึกการประชุมกลุ่มมี การปรับระเบียบปี พ.ศ. 2527, 2528, 2529, 2533) ซึ่งผู้นำชุมชนจะไม่มีคำตอบแทนเป็น เงินคำตอบแทนจากกลุ่มและผู้นำชุมชนจะเป็นเพียงสมาชิกกลุ่ม เป็นกรรมการบ้างในบางปีส่วนใหญ่ จะเป็นผู้เสนอแนะการดำเนินงานให้เป็นไปในแนวทางที่ถูกต้องเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกและชุมชน

นอกจากนี้ผู้นำชุมชนและกรรมการกลุ่มยังมีส่วนเสนอแนะให้กลุ่มในการกำหนดเป้าหมาย ของกลุ่มเป็นระยะๆ เพื่อให้กลุ่มได้บรรลุเป้าหมายหลักที่สมาชิกสามารถยืมเงินจากทางกลุ่มได้และ ซื้อสินค้าในราคาถูกจากร้านค้าของกลุ่ม เช่น การกำหนดระยะเวลาการถอนเงินคืนวัตถุประสงค์เพื่อให้ สมาชิกได้มีเวลารวมเงินกันนานๆ แล้วเงินของกลุ่มก็จะมีเงินจำนวนมากขึ้นด้วย การกำหนดการกู้ หลักฐานการกู้ การค้าประกัน ตลอดจนถึงการที่กำหนดการแบ่งกำไรของกลุ่ม การจ่ายสวัสดิการ ในด้านการเบิกค่ารักษาพยาบาลซึ่งผู้นำชุมชนและกรรมการกลุ่มเป็นผู้เสนอแนะให้สมาชิกยอมรับ การเสริมสร้างบรรยากาศของกลุ่ม ให้สมาชิกทุกคนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ของกลุ่ม มีประสิทธิผลต่อสมาชิกเป็นอย่างมากในด้านการให้กู้เงินแล้วยังมีการแบ่งกำไรเป็น สวัสดิการของกลุ่มของชุมชนและเฉลี่ยคืนสมาชิกอีกทางหนึ่งด้วย

2.4.2. การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและผู้นำชุมชน

การได้รับการสนับสนุนในการจัดตั้ง กรรมการกลุ่มเล่าว่าหน่วยงานของทางราชการ ส่วนใหญ่ มีเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และรวมถึงครูใหญ่ ในโรงเรียนของหมู่บ้านด้วย นอกจากนี้ในหมู่บ้านมีธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) เข้ามาใช้ในสถานที่ในหมู่บ้าน ก็ได้มีการสนับสนุนโดยการสมัครเป็นสมาชิกกลุ่ม ในนาม สมาชิกกิตติมศักดิ์ การสนับสนุนที่มีบทบาทมากที่สุด

- สนับสนุนให้มีการฝึกอบรมคณะกรรมการบริหารกลุ่ม ให้ได้รู้จัดบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดทำบัญชีกลุ่ม อบรมเสริมทักษะในด้านต่าง ๆ โดยกรมการพัฒนาชุมชน

- สนับสนุนให้กลุ่มยืมเงินทุนหมุนเวียนโดยไม่คิดดอกเบี้ย จำนวน 3 ครั้ง ซึ่งมีเพียง 2 กลุ่มเท่านั้น ในจังหวัดลำปางที่ได้รับการสนับสนุนจากจำนวน 19 กลุ่ม ของอำเภอแม่ทะ คือ ครั้งที่ 1 เมื่อเดือน มีนาคม 2528 เป็นเงิน 10,000 บาท ส่งใช้ในสิ้นปี และขอกู้ใหม่ครั้งที่ 2 เมื่อปี 2529 เป็นเงิน 50,000 บาท ส่งใช้ 3 ปี คือ 2531, 2532, 2533 โดยกลุ่มได้นำเงินมาสมทบการดำเนินงานศูนย์สาธิตการตลาดของกลุ่ม ครั้งที่ 3 ขอยืมเป็นเงิน 100,000 บาท เมื่อปี 2525 ขณะนี้ยังรอผลการพิจารณาอนุมัติอยู่

- หน่วยงานพัฒนาชุมชนสนับสนุนให้มีการประกวดกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และทางกลุ่มได้ส่งเข้าประกวดปี 2529 ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับจังหวัด (ส่งเข้าประกวดระดับเขตไม่ได้) ทำให้กลุ่มได้ทราบถึงข้อบกพร่องของการดำเนินงานกลุ่มและเป็นการกระตุ้นให้คณะกรรมการกลุ่มรวมตลอดถึงสมาชิกมีความกระตือรือร้นที่จะดำเนินงานกลุ่มให้เป็นไปตามระเบียบ ตามขั้นตอน นอกจากนี้แล้ว สมาชิกยังมีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานไปด้วยในตัว เพื่อได้แนวทางในการปรับปรุงมากยิ่งขึ้น ตามสภาพปัญหาของกลุ่มฯ

- การได้รับการสนับสนุนจากผู้นำชุมชนเกิดจาก ผลจากการที่มีส่งหมู่บ้านเข้าประกวด ทั้งระดับจังหวัดและระดับเขต ก่อนที่จะมีคณะกรรมการตัดสินการประกวดจะมาให้คำแนะนำการพัฒนาหมู่บ้านบทบาทของผู้นำชุมชน ซึ่งมีความคาดหวังที่จะให้หมู่บ้านได้รับรางวัลจึงได้มีการพยายาม กระตุ้นสมาชิกกลุ่ม และบุคคลภายนอกให้มีความรู้ ความเข้าใจ ถึงบทบาทของกลุ่มในการช่วย

ชุมชนให้มีการพัฒนาตนเอง อย่างไรก็ตาม นอกจากนั้นแล้วผู้นำบางท่านลงทุนออกค่าใช้จ่ายเป็นค่าน้ำมันรถ และรถยนต์เพื่อนำคณะกรรมการไปดูกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จ ให้สมาชิกกลุ่มได้ซักถามเอง และดูงานหมู่บ้านที่ชนะเลิศการประกวดในปีก่อน ๆ มาว่ามีการพัฒนาอย่างไร เช่น บ้านห้วยหก อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย และบ้านคอนแก้ว อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น และเมื่อมีการประกวดกลุ่มออมทรัพย์อีก ก็ทำให้องค์กรชุมชนซึ่งดูแลการดำเนินงานของกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนได้มีบทบาทสนับสนุนมากขึ้น และยังเป็นตัวอย่างโดยการสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มด้วย นอกจากนี้ผู้นำตามธรรมชาติที่มีอยู่ในหมู่บ้านที่เป็นที่นับถือ ก็มีความเห็นว่ากลุ่มสามารถเป็นประโยชน์กับชาวบ้าน จึงได้ให้ความสนใจและสมัครเป็นสมาชิกจำนวนมาก

- การได้รับสนับสนุนจากหน่วยงานและผู้นำชุมชน ดังกล่าวทำให้กลุ่มสามารถให้สมาชิกกู้เงินจากกลุ่มได้มากขึ้นก่อให้เกิดประสิทธิผลของการดำเนินงานของกลุ่ม มีมากขึ้น โดยเฉพาะการให้เงินยืมในรูปของเงินทุนหมุนเวียน ซึ่งไม่มีดอกเบี้ยถึง 3 ครั้ง

2.4.3. หน่วยงานหรือองค์กรที่เป็นพี่เลี้ยงของกลุ่ม

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหลวง บ้านเหมียง จะมีเจ้าหน้าที่ที่ต้องติดตามผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด ซึ่งกลุ่มฯ เป็นกลุ่มที่ส่งเข้าประกวดในปี 2528 และชนะเลิศในระดับจังหวัด นอกจากนี้เนื่องจากกลุ่มฯ ได้รับเงินยืมในรูปของเงินทุนหมุนเวียนพัฒนาการชุมชนถึง 3 ครั้งจากทางราชการ ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบจึงมีการติดตามการใช้เงินยืมเป็นระยะตลอดและมีการรายงานผลการใช้เงินยืมเป็นรายงวด 4 เดือนทุกงวดส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของกลุ่มมากทางหนึ่ง

2.4.4. การรวมตัวของกลุ่ม

บ้านหลวง บ้านเหมียง เป็นการรวมตัวของสมาชิกกลุ่มทอผ้าขายตัวเพิ่มมากขึ้นและสามารถดำเนินงานกิจกรรมของตนเองได้จากสมาชิกสตรีทอผ้า เพิ่มชื่อมีสมาชิกสตรีแม่บ้านมาเข้าเป็นสมาชิกมากขึ้น จนปัจจุบันมีจำนวน 229 คนเป็นชาย 82 คน เป็นหญิง 147 คน จึงนับได้ว่าบทบาทการรวมตัวของกลุ่ม ส่วนใหญ่เกิดจากกิจกรรมการพัฒนาสตรีในหมู่บ้านเป็นพื้นฐาน กอปรกับในช่วงดังกล่าวหน่วยงานต่าง ๆ เช่น องค์กรแม่ชีอาสา มีการฝึกอบรม การประดิษฐ์ผ้าให้กับสมาชิกสตรีในหมู่บ้าน 1 เดือนและหน่วยงานเกษตรมีการฝึกอบรมแม่บ้านเกษตรกรด้านโภชนาการ

นอกจากนี้กลุ่มออมทรัพย์ฯ มีการได้รับการสนับสนุนจากราชการด้านการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีของกลุ่ม และแนะนำ ตรวจสอบ ให้ถูกต้องตลอดเวลาส่งผลต่อประสิทธิภาพของกลุ่มในการดำเนินงานมาก

2.4.5. ขนาดของกลุ่มสมาชิกกลุ่มและการบิดเบือนวัยของกลุ่ม

สมาชิกกลุ่มฯ ที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ฯ บ้านหลวง บ้านเหมียงจะเป็นสตรีแม่บ้านเป็นส่วนใหญ่ ตั้งแต่เริ่มจัดตั้งจนถึงปัจจุบัน (2535) ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 แสดงประเภทสมาชิกกลุ่ม

ปีที่ดำเนินการ	กลุ่มอาชีพ	จำนวนประเภทสมาชิก				รวม
		เฒ่า	เด็ก	ผู้ชาย	สตรี	
2525	-	-	-	-	7	7
2526	-	-	-	-	12	12
2527	-	3	4	14	41	62
2528	-	5	28	18	59	110
2529	1	4	36	32	78	151
2530	1	4	41	33	86	165
2531	2	3	42	31	89	167
2532	3	-	44	32	97	182
2533	3	-	43	51	110	207
2534	5	-	49	51	124	229
รวม	5	-	49	51	124	229

ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งขึ้นมา ใน 2 ปีแรกสมาชิกของกลุ่มเป็นสตรีแม่บ้านล้วน ๆ ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินงานมาจากสมาชิกกลุ่มทอผ้า ได้เห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อเป็นสวัสดิการของสมาชิกจนมาถึงปัจจุบัน พ.ศ. 2534 กลุ่มมีการดำเนินงานมาครบ 10 ปี สมาชิกส่วนใหญ่ก็เป็นสตรีแม่บ้าน ซึ่งสตรีเป็นสมาชิกกลุ่มมีอัตราส่วนมากกว่าชายเป็นเท่าตัวคือหญิงจำนวน 147 คน จากสมาชิกทั้งหมด 229 คน คิดเป็น 64.19 ส่วนผู้ชายมีเพียง 82 คน คือ 35.80 เท่านั้น

- สมาชิกกลุ่มที่เป็นสตรี เมื่อเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านอยู่แล้ว มาสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ มากขึ้น กลุ่มแม่บ้านดังกล่าวได้มีการจัดตั้งขึ้นมาโดยเจ้าหน้าที่ของทางราชการ 4 กระทรวง มีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกเป็นพื้นฐาน โดยมีการเริ่มก่อตั้งเมื่อ 12 สิงหาคม 2522 เป็นต้นมา

- การเตรียมตัวในการเข้ามาเป็นสมาชิกของกลุ่ม ตั้งแต่เริ่มแรกมีการเตรียมตัวพอสมควรเนื่องจากบ้านหลวง บ้านเหมียง มีการดำเนินงานกลุ่มอยู่หลายกลุ่ม หลายประเภทในแต่ละกลุ่มโดยอาศัยเงินเป็นอุปกรณ์ในการลงขันกันเพื่อมาบริการกลุ่ม เพื่อการส่งเสริมอาชีพของกลุ่มเป็นต้นบางกลุ่มรวมตัวกันเมื่อมีเหตุถึงชีวิต ก็จะมีการเก็บเงินมาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะเห็นได้ว่าในกลุ่มต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในบ้านหลวงนี้ส่วนใหญ่จะใช้เงินเป็นเครื่องมือแทบทั้งสิ้นโดยเฉพาะมีอยู่หลายกลุ่มที่เป็นการลงขันของสมาชิกเพื่อนำไปเป็นเงินกองทุนเพื่อให้สมาชิกได้กู้ยืม คิดอัตราดอกเบี้ยในอัตราที่ถูกลงและสมาชิกก็ได้เงินปันผลคืน ฉะนั้น ในการดำเนินงานตามแนวคิดของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ซึ่งมีการพูดคุยกันเองในหมู่บ้าน รวมถึงชาวบ้านได้ไปเห็นตัวอย่างจากที่อื่นที่มีการดำเนินงานสำเร็จมาพูดคุยกันแล้ว ก็มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสถาบันเงินทุนให้เกิดขึ้นในหมู่บ้านสมาชิกมีโอกาสที่จะกู้ยืมเงินจำนวนนี้ เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพได้ กรอบกับกลุ่มฯ ได้มีเจ้าหน้าที่ได้มาคอยแนะนำการจัดทำบัญชีของกลุ่มฯ อยู่เสมอ จึงทำให้ชาวบ้านมีความเชื่อว่าการรวมกันจะไม่มีการโกงได้ และสมาชิกเองก็มีการแบ่งคณะกรรมการเป็นฝ่าย ๆ ในอันที่จะตรวจสอบการดำเนินงานอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้อัตราดอกเบี้ยที่สมาชิกกู้ยืมยังเป็นดอกเบี้ยที่ต่ำอีกด้วย ทั้งนี้ก็ไม่เกินอัตราที่ทางราชการกำหนดไว้

- สมาชิกกลุ่มซึ่งส่วนใหญ่ หวังที่จะมีการกู้เงินในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำแล้ว ก็มีการใช้ชื่อลูกเป็นสมาชิกเพื่อเป็นการสะสมเงินให้ลูกใช้ในยามจำเป็น จะเห็นได้ว่าจำนวนสมาชิกเด็กมีจำนวน 49 คนคิดเป็น 21.39% นอกจากนี้ตั้งแต่ดำเนินการมาจนถึงปีที่ 10 คณะกรรมการบริหารแต่ละคน มีแต่ผู้หญิงเป็นผู้ดำเนินการแทบทั้งสิ้น มีการกำหนดระเบียบ กติกาของกลุ่มให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม และกรรมการแต่ละฝ่ายจะมีอายุ 2 ปี จะต้องมีการคัดเลือกใหม่ทุก ๆ ครั้ง เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีการคัดเลือกคนที่เป็นที่เชื่อถือของกลุ่มมาดำเนินการ

- ความคล้ายคลึงกันหรือความแตกต่างกัน และมีความประณีตประណกันของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหลวง บ้านเหมียง ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งเป็นต้นมา ซึ่งมาจากสมาชิกกลุ่มทอผ้าเป็นสตรีทุกคน ต่อมาเมื่อบุคคลภายนอกสมัครเป็นสมาชิกมากขึ้น จนถึงปีที่ทำการศึกษ (2534) มีสมาชิกทั้งหมด 229 คน เป็นสตรีแม่บ้าน 147 คนคิดเป็น 64.19% นับได้ว่าเกินครึ่งของสมาชิกทั้งหมด คณะกรรมการบริหารกลุ่มซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทุก 2 ปี ส่วนใหญ่ก็จะเป็นสตรีแม่บ้านเป็นกรรมการโดยตลอด (จากการพูดคุยกับผู้นำท่านหนึ่ง ได้กล่าวว่า บ้านเราเวลาพูดคุยกับผู้หญิงง่ายกว่าพูดกับผู้ชาย เมื่อมีการเก็บเงินเก็บทองสามารถเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด กลุ่มประปาหมู่บ้านจึงมีการเสนอชื่อสตรีมาเป็นกรรมการรับผิดชอบ ซึ่งได้เริ่มมาตั้งแต่เดือนมีนาคม 2532 ทำให้มีการเก็บค่าน้ำค่าไฟ สะดวกยิ่งขึ้น)

- สมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่ (64.19%) เป็นสตรี ลักษณะนิสัยใจคอเหมือน ๆ กัน ทำให้การยึดเหนี่ยวของกลุ่มดีขึ้น แม้ว่าสมาชิกที่มาสมัครเพิ่มเติมก็ไม่ได้มีความแตกต่างในกลุ่มแต่อย่างใด หรือไม่มีกลุ่มย่อย หรือหมาป่าหลงฝูง ในกลุ่มแต่อย่างใด แม้ว่าสมาชิกจะมาจากการเป็นสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ ในหมู่บ้านก็ตามเมื่อมีการประชุมพูดคุยกันมีการถกเถียงกันพอสมควร ซึ่งก็เป็นการถกเถียงเพื่อหาข้อยุติในการที่จะเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มโดยถกเถียงด้วยความจริงใจต่อกัน เมื่อเกิดปัญหาเช่น สมาชิกไม่ใช้หนี้ศูนย์สาธิตา ในการซื้อสินค้าเงินเชื่อ ขึ้นแรกก็จะมี การขึ้นชื่อในบอร์ดของร้านว่าใครเป็นหนี้ในเดือนใดบ้าง ก็มีการทะเลาะกันพอสมควรว่าทำไมต้องเอาชื่อขึ้นบอร์ดด้วยทำให้เกิดความอับอายต่อมาเมื่อได้ข้อยุติแล้วก็มี การดำเนินงานตามปกติ มีความเป็นกันเองมากขึ้น ไม่มีการก้าวร้าวต่อกัน แม้ว่าผู้นำชุมชนที่เป็นผู้ชายจะมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการด้วย ในช่วงปี 2534 ก็ตาม กิจกรรมส่วนใหญ่ เช่น การกู้ยืมเงิน การเก็บรักษาเงิน (เสาร์แรกของ

เดือน) พิจารณาเงินกู้ สตรีจะเป็นผู้ทำงานแทบทั้งสิ้น ผู้ชายจะร่วมมือในด้านการส่งเสริมสมาชิกเท่านั้น

- ความคล้ายคลึงกันของสมาชิกดังกล่าว ส่งผลต่อบรรยากาศของกลุ่มทำให้บรรยากาศของกลุ่มเป็นบรรยากาศที่ดีมีประสิทธิภาพ ถึงคู่หูให้สมาชิกกลุ่ม ตลอดจนถึงบุคคลภายนอก มีความเสียสละและร่วมมือทำงานให้กลุ่มได้อย่างเต็มที่ เช่น เมื่อเกิดปัญหาการไม่ชำระเงินกู้หรือหนี้ร้านค้ามีสมาชิกที่เสียสละมาตามหนี้ของกลุ่มสำเร็จ
- เมื่อร้านค้าของกลุ่ม ขาดพนักงานขายช่วงหนึ่งกลุ่มยังได้รับการอาสาจากกรรมการ 9 คน หมุนเวียนกันมาจำหน่ายสินค้าจนมาระยะหนึ่งเมื่อการขายสินค้ามีกำไรจึงได้จ้างพนักงานขายถาวรขึ้น จนถึงปัจจุบัน
- นอกจากนี้การก่อสร้างร้านค้าของกลุ่มนั้นต้องใช้เงินในการซื้อวัสดุสิ่งของแล้ว ยังต้องใช้แรงงานด้วย บรรยากาศความร่วมมือ เป็นไปค่อนข้างสูงมาก คือมีการวางแผนหาเงินซื้อวัสดุโดยการขายหอยหุ้นได้กำไร 3,000 บาทกว่า มีการบริจาคแรงงานของสมาชิกทุกคน ถ้าสมาชิกที่ไม่ได้มาทำงานก็จะบริจาคเป็นเงิน ทำให้อาคารศูนย์สาธิตของกลุ่มสำเร็จได้ เกิดจากบรรยากาศในการทำงานของกลุ่มอยู่ในขั้นดีมาก

2.4.6. จุดมุ่งหมายและการสื่อสารภายในกลุ่ม

ผลของการที่ได้เป็นหมู่บ้านรองชนะเลิศระดับเขต ปี 2528 ทำให้สภาพชุมชนมีความกระตือรือร้นในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อมีกลุ่มเกิดขึ้น มีบางกลุ่มที่ล้มเลิกกิจการไป เนื่องจากความจำเป็นของวิถีชีวิตเปลี่ยน หรือไม่อาจสนองความต้องการของชาวบ้านได้ก็ล้มเลิกไปเอง เช่น กลุ่มเลี้ยงหมู กลุ่มกองทุนยา (นำเงินกองทุนมาซื้อเตาที่ให้กลุ่มแม่บ้าน) กลุ่มปลูกอ้อยล้มเลิกเนื่องจากไม่ได้ปลูกอ้อย กลุ่มเขาวชนล้มเลิกเนื่องจากประธานกลุ่มนำเงินกองทุนหนีเข้ากรุงเทพฯ ทำให้กลุ่มที่ดำเนินการอยู่ได้มีอุทาหรณ์ไว้เพื่อการทำกิจกรรมกลุ่มจะต้องมีความรอบคอบ ระมัดระวังมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ดำเนินการเกี่ยวกับเงินมีการร่างระเบียบที่รัดกุมขึ้น กรรมการหมุนเวียนกันมาดำรงตำแหน่งทุก ๆ 2 ปี และนอกจากนี้ก็มีกลุ่มที่ดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ในหมู่บ้านอยู่หลายกลุ่ม ในแต่ละกลุ่มมีการเปรียบเทียบกันในทางที่ดี ว่ากลุ่มนั้นคืออย่างนั้น กลุ่มนี้คืออย่างนี้ เป็นต้น ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนพอสมควร และประการสำคัญเป็นการพัฒนาบุคลากร ใน

ชุมชนให้มีคุณภาพขึ้น มีบางกลุ่มสร้างคนดีในชุมชนขึ้น มีการพัฒนาตนเองเป็นผู้นำชุมชนหลายคน ทำให้คนในชุมชนมีความมั่นใจในการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนมากยิ่งขึ้น หลังจากมีหลายกลุ่มที่ล้มไป ดังได้กล่าวไว้แล้ว ทำให้เป็นตัวอย่างแก่ผู้นำชุมชนในการปฏิบัติหน้าที่เพราะกลุ่มที่หยุดกิจกรรมลงไปในั้น ล้มไปเพราะเป็นวิธิต่างของกลุ่มก็มี เป็นเพราะการโกงเงินกันก็มี จึงทำให้กลุ่มมีความระมัดระวังในเรื่องนี้พอสมควร นอกจากนี้ยังมีการก่อตั้งกลุ่มใหม่ ๆ เกิดขึ้นในชุมชนอีก เช่น ปี 2533 มีกลุ่มช่วยเหลืออาปนกิจ ซึ่งมีสมาชิกประมาณ 20 คน เพื่อช่วยเหลือสมาชิกที่ยากจนในการถึงแก่กรรมแล้ว ยืมเงินกองทุนมาใช้จ่ายทำบุญก่อนได้โดยไม่มีดอกเบี้ย และคืนเงินกลุ่มเมื่อได้รับเงินจากกลุ่มอาปนกิจเรียบร้อยแล้ว กลุ่มนี้ได้ช่วยเหลือสมาชิกไปประมาณ 5 รายแล้ว (2534) และยังมีกลุ่มศิษย์เก่าโรงเรียนบ้านหลวงเกิดขึ้นมาอีก ก็เพื่อเป็นสวัสดิการแก่สมาชิกกลุ่มกองทุนเกิดจากศิษย์เก่าที่ไปทำงานต่างจังหวัด มีเงินมาบริจาคเป็นกองทุน มีการแจกทุนตั้งแต่ตั้งกลุ่มมา

จากผลการดำเนินงานของกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน ดังกล่าว เนื่องจากสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ฯ เป็นสมาชิกของกลุ่มฯ ต่าง ๆ ในหมู่บ้านด้วยเมื่อมีการนำเงินฝากส่งจะมาฝากกับกลุ่มในวันเสาร์แรกของเดือนทุกเดือน โดยในช่วงตอนเช้าเป็นการนำเงินมาฝากและสมาชิกที่กู้เงิน ก็จะมาเงินมาคืนกลุ่ม มีการพูดคุยสอบถาม ความเป็นอยู่ซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เนื่องจากตอนภาคบ่ายจะมีการพิจารณาอนุมัติการกู้เงินของสมาชิก รายเดือนทุกเดือน ๆ ละ 5 - 10 ราย

บรรยากาศในการที่สมาชิกนำเงินมาฝากส่งจะ และบางรายเตรียมการในการกู้เงินในภาคบ่ายด้วย จึงเป็นลักษณะการสื่อสารที่มีการคุยถึงภาวะการเงินของกลุ่ม เช่น เดือนนี้มีสมาชิกผู้ใดนำเงินมาคืนกลุ่มบ้าง มีสมาชิกผู้ใดไม่นำเงินมาคืนหรือใครขาดส่งส่งจะในเดือนนี้บ้าง กลุ่มฯ มีเงินเพียงพอที่จะให้สมาชิกกู้ได้ประมาณกี่ราย ใครบ้างมีความจำเป็น เพราะอะไร เป็นต้น เนื่องจากการพูดคุยในขณะที่รับเงินฝากสมาชิกไปด้วย โดยใช้สถานที่บ้านเหรียญของกลุ่ม ทำให้สมาชิกได้รับทราบความก้าวหน้า กิจกรรมของกลุ่มโดยตลอด และสมาชิกที่มีปัญหาในด้านการยืมการส่งใช้ก็สามารถพูดคุยกันได้บ้าง(ทั้งนี้ทั้งนั้น บ้านของเหรียญของกลุ่มเป็นสถานที่ทอดผ้าของกลุ่มทอดผ้าด้วย)การพูดคุยกันดังกล่าว เมื่อได้ทราบปัญหาก็จะมีการนัดหมายประชุม ทำความเข้าใจ และในบางครั้งมีการปรับระเบียบข้อบังคับของกลุ่มฯ ขึ้น ส่วนใหญ่ประธานกลุ่มเป็นผู้นัดประชุมโดยสามีของเหรียญ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ด้านการพัฒนาเสนอแนะ

จากการที่สมาชิกมีการพูดคุยกันทุกเดือน ในลักษณะไม่ทางการแล้วยังมีการประชุมกลุ่ม เดือนละ 1 ครั้งบ้าง 2 เดือนครั้งบ้างเพื่อปรับปรุงระเบียบหรือในฐานะที่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบนัดหมายทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ของกลุ่ม เช่น การยืมเงินทุนหมุนเวียนการส่งใช้เงินคืนราชการซึ่งมีการยืม 3 ครั้งนับตั้งแต่ปี 2528 เป็นต้นมา

จากการดำเนินงานกลุ่มฯ นับตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง 1 ก.พ. 2525 เป็นต้นมา เมื่อมีการขยายกิจกรรมของกลุ่ม ในรูปศูนย์สาธิตการตลาด ในรูปการให้เงินกู้สมาชิกพบปัญหาการดำเนินของกลุ่มตลอดมา กลุ่มฯ ได้ใช้วิธีการโดยมีการร่วมประชุม พบปะพูดคุยตลอด ทำให้กลุ่มมีการปรับเปลี่ยนในสมาชิกมีความรู้สึก ภายในกลุ่มดี เช่น เปลี่ยนแปลงระเบียบให้รัดกุมมากยิ่งขึ้น เป็นต้น กลุ่มจึงสามารถดำรงสภาพที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกตลอดมา

- การสื่อสารภายในกลุ่มที่เกิดขึ้น ส่งผลต่อการปรับตัวของกลุ่มเมื่อมีปัญหากลุ่มได้มีการปรับปรุงระเบียบของกลุ่มต่าง ๆ ขึ้นทั้งในด้านประโยชน์ของสมาชิก และคำตอบแทนของคณะกรรมการ และยังเป็นการสร้างบรรยากาศในการทำงานของกลุ่มเป็นไปในแนวทางที่ดีมีการทำความเข้าใจร่วมกันในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การประชุม การพูดแบบไม่เป็นทางการบ้างเมื่อบรรยากาศในการทำงานของกลุ่มเป็นไปในทางที่ดี แล้วทำให้เป้าหมายของกลุ่มคือเป็นสถาบันเงินทุนของสมาชิกและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4.7. ปัจจัยด้านอื่น ๆ

1. สมาชิกส่วนใหญ่ในกลุ่มมีการส่งเงินสัจจะสะสมเป็นประจำทุกเดือนอย่างสม่ำเสมอ เป็นการวัดได้ว่าสมาชิกมีความซื่อสัตย์ต่อกัน มีเพียงไม่กี่รายเท่านั้นที่มีการส่งเงินช้ากว่ากำหนดแต่ก็ไม่มีขาดส่งเงินแต่อย่างใด

2. มีการประชุมพบปะกันเป็นประจำทุกเดือนเสมอ สังเกตได้จากวันที่สมาชิกมาส่งเงินสัจจะทุก ๆ เสาร์แรกของเดือนสมาชิกที่นำเงินมาฝากในตอนเช้าและตอนบ่ายก็มีการพิจารณาการขอกู้สมาชิกได้มีการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ชักถามสารทุกข์สุกดิบกันพอสมควรทำให้ได้ทราบถึงสภาพของใครจะกู้หรือไม่ หรือขำครวว่าใครจะส่งเงินช้า ไม่ช้า เป็นการได้ข้อมูลในการเตรียมการให้กู้ในรายต่อไป

3. มีการวางแผนงานดำเนินงานกลุ่มเป็นระยะตลอดเวลา สังเกตได้จากประธานกลุ่มเล่าว่าตัวประธานเอง บางครั้งไม่อยู่บ้านต้องไปขายสินค้าพื้นเมือง โดยรถยนต์ครั้งละ 5-10 วัน มีการแบ่งงานกันทำแล้วว่า ใครทำอะไร เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอน ใครควรทำอะไร เป็นต้น นอกจากนี้จะมีการร่างระเบียบที่แน่นอน ให้สมาชิกได้ทราบและเปิดเผยกันได้ ฅ อาคารศูนย์สาธิตการตลาดของกลุ่ม เมื่อจะเปลี่ยนแปลงก็จะทำเช่นเดียวกัน สมาชิกท่านใดมีปัญหาจะมีการมาขอความช่วยเหลือที่ซื้อสินค้า พนักงานขายก็จะเก็บข้อมูลเสนอกรรมการเพื่อช่วยเหลือสมาชิกต่อไป

4. สมาชิกกลุ่มนอกจากเป็นคนในชุมชนแล้วยังมีเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีครอบครัวอยู่ในหมู่บ้านร่วมเป็นสมาชิกหลายคน เช่นพัฒนากร ครู เจ้าหน้าที่ ธกส. ตำรวจ ทำให้สมาชิกมีความมั่นใจในการดำเนินงานมากขึ้น เมื่อมีการประชุมก็มีการถกเถียงพูดคุยกันบ้าง ก็เป็นเพียงเพื่อปรับปรุงกลุ่มเท่านั้น ไม่ได้เพื่อการทะเลาะกันแต่อย่างใด

5. นโยบายการประกวดหมู่บ้านพัฒนา ซึ่งบ้านหลวง บ้านเหมียง ได้ส่งเข้าประกวด และได้รับรางวัลในระดับจังหวัดในปี 2528 และได้รับรางวัลรองชนะเลิศระดับเขต ปี พ.ศ. 2529 ส่งผลให้องค์กรชุมชนได้มีการสนับสนุนให้การดำเนินงานของกลุ่มคือ

- กระตุ้นให้สมาชิกมีจำนวนมากขึ้น บุคคลภายนอกให้ความสนใจ สมัครเป็นสมาชิกมากขึ้นโดยผู้นำชุมชนเป็นผู้กระตุ้น ทั้งนี้เพราะผู้นำชุมชนอยากให้หมู่บ้านได้รับรางวัล
- องค์กรชุมชนก็ได้รับทราบและมีส่วนร่วมในการสนับสนุนมากขึ้น รวมตลอดถึงองค์กรภายนอกและองค์กรภายในชุมชนเองก็มีโอกาสมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกลุ่มบางอย่าง เปิดเผยมากขึ้น เต็มที่มากขึ้น

6. นโยบายประกวดกลุ่มออมทรัพย์ดีเด่น กลุ่ม ฯ ส่งเข้าประกวดในปี 2529 ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับจังหวัด (ไม่ได้ในระดับเขต) ส่งผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มคือ

- : ทำให้กลุ่มมีการทำงานเป็นระบบ มีขั้นตอนในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
- : สมาชิกกลุ่มมีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงาน กระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้น
- : องค์กรชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมมากยิ่งขึ้น

จากปัจจัยอื่น ๆ ทั้ง 6 ประการ ส่งผลต่อการทำให้กลุ่มมีการปรับตัวขึ้น มีบรรยากาศของกลุ่มที่ดี เป้าหมายของกลุ่มบรรลุมากขึ้น

2.5 ประโยชน์ที่เป็นปัจจัยในการรวมกลุ่มออมทรัพย์ บ้านหลวง บ้านเหมียง

- กลุ่มฯ สามารถก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมได้ กล่าวคือ เนื่องจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหลวง บ้านเหมียง ได้เริ่มก่อตั้งขึ้นมาจากการรวมตัวของสมาชิกกลุ่มทอผ้า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อออมเงินเป็นสวัสดิการของตนเองขึ้นเป็นครั้งแรกจากสมาชิก 7 คน รวมคนละ 50 บาทต่อเดือน จนมีการขยายสมาชิกมากขึ้นบุคคลภายนอกโดยเฉพาะสตรีแม่บ้านมีความเห็นว่าเป็นการออมเงินเพื่อสวัสดิการทำให้เกิดการบังคับตัวเองในการประหยัดอดออมมากขึ้นจึงได้เข้ามาเป็นสมาชิกมากขึ้น ส่วนใหญ่มาจากสมาชิกกลุ่มแม่บ้านและมีการตกลงกันไว้ว่าออมเงินจนครบ 5 ปี จึงจะมีการให้สมาชิกกู้เงินได้ หลังจากที่ทางกลุ่มได้ก่อตั้งมาเป็นเวลา 2 ปี (ในปี 2527) กลุ่มก็ได้มีการจัดตั้งร้านค้าศูนย์สาธิตการตลาดขึ้นโดยใช้สถานที่บ้านเหรียญก เป็นสถานที่จำหน่ายสินค้าชั่วคราว และสมาชิกหมุนเวียนเปลี่ยนกันมาจำหน่ายสินค้า ซึ่งร้านค้าสมาชิกสามารถได้รับประโยชน์ โดยเฉพาะการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคโดยไม่ต้องไปซื้อถึงในเมือง และยังได้รับเงินปันผลเฉลี่ยคืน เป็นรายปี ดังรายการคือ.-

ปี 2530 ศูนย์สาธิตมีกำไร	13,558.- บาท
ปี 2531 ศูนย์สาธิตมีกำไร	11,979.- บาท
ปี 2532 ศูนย์สาธิตมีกำไร	26,313.- บาท
ปี 2533 ศูนย์สาธิตมีกำไร	48,037.- บาท

ปัจจุบัน (2535) กลุ่มได้มีอาคารของศูนย์เป็นอาคารถาวร โดยสมาชิกร่วมกันหาเงินบริจาคแรงงานช่วยกันสร้าง จนเป็นอาคารที่มั่นคง ใช้สถานที่สาธารณบ้านหลวง

- เมื่อกลุ่มมีเงินสะสมจะสะสมมากขึ้น จนถึงปี 2531 จึงเริ่มให้สมาชิกกู้เงินจากยอดเงินที่ทางสมาชิกสะสมมาได้ โดยเสียดอกเบี้ยร้อยละ 2 ต่อเดือน กู้ได้ไม่เกิน 2,000 บาท ส่งใช้เดือนละ 100 บาท จนมาถึงปี 2534 ขยายวงเงินกู้มากขึ้น เป็นไม่เกิน 3,000 บาท ส่งใช้ดอกเบี้ยร้อยละ 2 บาทต่อเดือน มีสมาชิกได้รับประโยชน์จากการกู้เงินตามสถิติ คือในปี 2531 จำนวน 23 ราย เป็นเงิน 30,700 บาท ในปี 2532 ให้กู้ 81 ราย เป็นเงิน 124,300 บาท

ในปี 2533 ให้กู้ 82 ราย เป็นเงิน 176,000 บาท ในปี 2534 ให้กู้ 73 ราย เป็นเงิน 175,900 บาท และทางกลุ่มมีการจ่ายเงินปันผล เจลี่ยคืนตามอัตราทุกคน

- นอกจากนี้สมาชิกที่เจ็บป่วย มีการจ่ายสวัสดิการเป็นค่ารักษาพยาบาลให้ครั้งหนึ่งเมื่อเข้ารับการรักษาและชื้อยาจากโรงพยาบาลของรัฐ โดยได้ช่วยเป็นค่าสวัสดิการมาหลายรายแล้ว นับตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2533 เป็นต้นมาโดยใช้ยอดเงินบริจาคจากผู้มีใจศุกลเป็นกองทุนสวัสดิการจากการที่กลุ่มได้ให้สมาชิกกู้เงินมาตั้งแต่จนถึงสิ้นปี 2534 รวม 259 ราย เป็นเงิน 506,900 บาท จากยอดสมาชิก 229 ราย ซึ่งสมาชิกแทบทุกรายจะได้รับการกู้เงินมีบางรายเท่านั้นที่ไม่ขอกู้

- นอกจากนี้กลุ่มยังมีการให้สมาชิกกลุ่มที่เป็นสมาชิกในนามกลุ่มได้กู้เงินไปลงทุนในการประกอบอาชีพเช่น กลุ่มเลี้ยงสุกร กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มประปาหมู่บ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มประปาหมู่บ้านกู้ไปเป็นจำนวน 35,000 บาท เพื่อสมทบในการซื้อมิเตอร์และต่อน้ำเข้าบ้านสมาชิก โดยให้สมาชิกผ่อนส่งในอัตราร้อยละ 11 บาทต่อปี (ตกรายละ 9 บาทต่อเดือน) ส่งใช้ระยะ 5 ปี ราษฎรบ้านหลวงจะเป็นสมาชิกประปาหมู่บ้านทุกคนครัวเรือน เริ่มดำเนินการในการสร้างแท้งค์น้ำงบประมาณ 27,000 บาท และทางการประปาชนบทช่วยค่าสูบน้ำ 60,000 บาท ในเดือนมีนาคม 2533 เป็นต้นมา สามารถผ่อนค่าใช้จ่ายให้กับสมาชิกซึ่งทุกครัวเรือนได้รับประโยชน์จากการใช้น้ำประปาทุกครัวเรือน

2.6 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่มและของคนในชุมชน

จากการดำเนินงานกลุ่มฯ ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งกลุ่มเป็นต้นมานั้น (2525) กลุ่มได้มีการประชุมสมาชิก เมื่อก่อตั้งมาได้ 2 ปี เพื่อขยายสมาชิกมากขึ้นจาก 12 คน เป็น 62 คน แล้วสมาชิกมีจำนวนมากขึ้น คณะกรรมการมีการประชุมเพื่อวางแผนร่วมกันในการพัฒนากลุ่ม ให้ก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น (โดยการชี้แนะชี้แนะของสามี เற்றுญิกกลุ่ม)

- เมื่อมีการดำเนินการมาได้ 2 ปี มีสมาชิกมากขึ้นเป็น 62 คน แล้วมีการดำเนินกิจกรรมร้านค้าของกลุ่มในรูปแบบของศูนย์สาธิตการตลาดขึ้น โดยมีการลงทุนเพิ่ม ใช้สถานที่บ้านற்றுญิกเป็นอาคารชั่วคราวซึ่งสมาชิกมีการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนกล่าวคือมีการวางแผนหาเงินมีการร่วมกันก่อสร้างอาคาร จนสำเร็จ

- นอกจากนี้เมื่อกลุ่มฯ ได้มีการร่วมประชุมวางแผนร่วมกันในปี 2527 แล้วมีการกำหนดระเบียบให้รัดกุมขึ้นหลังจากที่ทางกลุ่มได้ส่งเข้าประกวดกลุ่มออมทรัพย์แล้วชนะเลิศในระดับจังหวัดแล้วได้รับข้อเสนอแนะจากทางเจ้าหน้าที่จังหวัดปรับปรุงในด้านอาคาร ของศูนย์สาธิตการตลาดขึ้น จึงได้มีการประชุมปรึกษาหารือการวางแผน หาเงินมาสร้างอาคารถาวรขึ้นจนมีอาคารที่ถาวรเกิดขึ้น โดยได้รับเงินจากการขายหอยหูนของสมาชิกของสมาชิกและกำไรศูนย์สาธิตตั้งแต่ต้นมารวมกัน

สมาชิกบริจาคแรงงาน คนละ 1 วัน ถ้าสมาชิกคนใดไม่ว่างก็จะให้คนในสมาชิกรับแทนโดยจ่ายค่าแรง 50.- บาท

- กลุ่ม ฯ มีการดำเนินการที่มีปัญหา อุปสรรคมาโดยตลอดคือ เมื่อมีการให้สมาชิกสามารถซื้อสินค้าจากศูนย์ ฯ เป็นเงินเชื่อได้ คือ ในปี 2529 สมาชิกกลุ่มบางรายไม่จ่ายเงินให้ร้านค้าทางกลุ่มฯ จึงได้ประชุมหาสมาชิกที่อาสาสมัคร เป็นตัวแทนกลุ่มในการติดตามมีสมาชิกที่เสียสละคือ นางพองจันทร์ แก้ววงศ์ น.ส. ศรีพร ธรรมไธว และน.ส. เสาร์แก้ว แผลงมี ติดตามจนสามารถได้เงินคืนตามกำหนด และในช่วงเดือนกรกฎาคม 2530 ร้านค้าศูนย์สาธิตการตลาดประสบปัญหาขาดทุน กลุ่มฯ ได้ร่วมกันประชุมแก้ปัญหา มีการตั้งกรรมการตรวจสอบสินค้าขึ้น พนักงานขายลาออก มีการพิจารณาสมาชิกที่สมัครใจมาขายสินค้าเป็นการชั่วคราวก่อน โดยไม่ได้รับค่าตอบแทนจำนวน 9 คน หมุนเวียน กับมาจำหน่ายสินค้าภายในศูนย์สาธิตการตลาดจนกว่าทางร้านค้ามีกำไรขึ้นเล็กน้อยจึงมีการจ้างพนักงานขายขึ้นในปี พ.ศ. 2531

- การดำเนินงานของกลุ่ม มีกิจกรรมของกลุ่มคือ ร้านค้าศูนย์สาธิตการตลาดแล้วเมื่อดำเนินการมาครบ 5 ปี ในปี 2530 ได้เริ่มให้สมาชิกกู้จากสติตียอดกู้ จนถึงปี 2534 จำนวน 259 ราย เป็นเงิน 506,900.- บาทและร้านค้าศูนย์สาธิตการตลาด มีการปันผลเฉลี่ยคืนทุกปีนับตั้งแต่ปี 2530 เป็นต้นมา จากกำไรร้านค้า ดังนี้ คือ ปี 2530 กำไร 13,558.- บาท ปี 2531 กำไร 11,979.- บาท ปี 2532 กำไร 26,313 บาท ปี 2533 กำไร 48,037.- บาท

จะเห็นได้ว่าสมาชิกของกลุ่มมีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกับของกลุ่ม โดยตลอด มีการช่วยกันแก้ปัญหา มีการรับผลประโยชน์จากกลุ่มตลอดมา และนอกจากนี้ กลุ่มยังมีการประเมินผลปรับปรุงระเบียบข้อบังคับของกลุ่มเป็นระยะอยู่เสมอ ทำให้คณะกรรมการกลุ่มที่ผลัดเปลี่ยนกันมา

เป็นทุก ๆ 2 ปี มีความรู้ถึงการเป็นเจ้าของในกลุ่ม เมื่อมีบุคคลภายนอกพูดถึงการดำเนินงานของกลุ่ม สมาชิกจะพยายามพูดอธิบายให้รับทราบเสมอ

2.7 กระบวนการทางการศึกษา

กระบวนการทางการศึกษาที่สมาชิกกลุ่มได้รับ มีรูปแบบต่าง ๆ กันได้แก่

2.7.1. การเผยแพร่แนวความคิดการดำเนินงานกลุ่มโดยวิธีการพูดในที่ประชุมและในที่อื่นๆ กล่าวคือ กระบวนการนี้มีก่อนที่กลุ่มจะได้รับการจัดตั้งขึ้น ซึ่งสมาชิกกลุ่มทอผ้าประสบปัญหาการครองชีพและเพื่อเป็นสวัสดิการแก่ครอบครัวของตนขึ้น โดยสามีของประธานกลุ่มทอผ้าเดิมเป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมอุตสาหกรรม ต่อมาได้บรรจุเป็นนักพัฒนาชุมชน มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการออมทรัพย์ ตามแนวทางของราชการ ได้พูดคุยให้สมาชิกได้ยินได้ฟังขณะปฏิบัติหน้าที่ที่ละเล็กละน้อย จนสมาชิกพอมีความเข้าใจบ้าง กอปรกับได้เห็นคุณค่าของสวัสดิการของตนเองทางหนึ่งทำให้สมาชิกกลุ่มทอผ้าจำนวน 7 คน รวมตัวกันในการก่อตัวเป็นกลุ่มสัจจะเพื่อเป็นสวัสดิการสำหรับตนเองขึ้น โดยรวมเงินคนละ 50 บาท รวมได้เงินเดือนละ 350 บาท นำฝากธนาคาร จนมาถึงปี 2530 ได้ขยายตัวเป็นกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหลวง บ้านเหมียง ขึ้น

ต่อมาได้มีการส่งหมู่บ้านเข้าประกวด คณะกรรมการหมู่บ้านได้ร่วมกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง (ช่วงปี 2528 ช่วงนั้นมีจำนวนสมาชิก 62 คน ในปี 2527 เป็น 110 คน ปี 2528) มีการประชุมชี้แจงสมาชิกกลุ่มแต่ละกลุ่มในหมู่บ้าน ให้เข้าใจถึงการดำเนินงาน วัตถุประสงค์ของกลุ่ม ประโยชน์ที่สมาชิกกลุ่ม ประโยชน์ที่สมาชิกกลุ่มจะได้รับ ตลอดจนแนวทางในการดำเนินงาน สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ฯ เป็นกลุ่มหนึ่งที่สมาชิกได้รับการกระตุ้นให้เข้าในแนวทาง (เพื่อคณะกรรมการมาพูดคุยจะได้ตอบคำถามให้กรรมการได้) ก่อให้เกิดความเข้าใจในตัวเองมากยิ่งขึ้น (มีเจ้าหน้าที่ของรัฐและองค์กรชุมชนเป็นผู้ให้ความรู้ ความเข้าใจ สื่อเป็นลักษณะโปสเตอร์)

ในช่วงก่อนการประกวด สมาชิกกลุ่มได้มีการส่งตัวแทนสมาชิก คัดเลือกโดยวิธีทดลองให้สมาชิกกลุ่มที่มีแนวโน้มในการเป็นผู้นำมาทดลองการนำเสนอแนะนำกลุ่มออมทรัพย์ หลาย ๆ คนและให้สมาชิกทุกคนร่วมกันให้ข้อเสนอแนะ ปรับปรุงแก้ไข ทำให้สมาชิกและคณะกรรมการกลุ่มได้มีโอกาสเรียนรู้บทบาทของกลุ่ม ตลอดจนเป็นการพัฒนาความรู้ ความสามารถของสมาชิกภายในกลุ่มไปด้วย (ใช้สถานที่บริเวณวัดบ้านหลวง ในตอนกลางคืนหลังจากรับประทานอาหารเย็นเสร็จแล้ว

ทุกวันนี้โดยองค์กรชุมชนเป็นผู้กระตุ้นให้มีการดำเนินงานเกิดขึ้น เพราะอยากให้หมู่บ้านชนะเลิศใช้เวลาประมาณ 2-4 เดือน)จนสามารถมีบุคคลที่จะเป็นผู้นำเสนอแนะในกลุ่ม ๆ ให้กับคณะกรรมการตัดสินการประกวดได้ และเมื่อหมู่บ้านชนะเลิศในระดับจังหวัดแล้ว มีการส่งประกวดในระดับเขตอีกครั้งหนึ่ง ก็มีการพัฒนากระบวนการชี้แจงให้รัดกุมมากยิ่งขึ้น ถ้าคณะกรรมการซักถามก็จะสามารถที่จะตอบคำถามได้ เปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มซักถามให้ดีขึ้น สมาชิกที่ยังไม่เข้าใจก็เกิดการเรียนรู้ในกิจกรรมมากขึ้น ในช่วงเกิดกลุ่มมาตั้งแต่ปี 2525 ถึงปี 2527 มีสมาชิกกลุ่มทอผ้าซึ่งยังมีจำนวนน้อยคือ 7 คน มาเป็น 12 คน ต่อมาเมื่อเริ่มที่จะมีการประกวดหมู่บ้านในปี 2528 สมาชิกจึงมีมากขึ้น คือ 62 คน และกลุ่มจะมีการประกวดในนามกลุ่มออมทรัพย์ ฯ อีกในปี 2529 สมาชิกจึงมีการขยายเป็น 110 คน ในการที่มีจำนวนสมาชิกเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วนี้ ส่วนหนึ่งเกิดจากการให้สมาชิกและบุคคลภายนอกมีโอกาสซักถาม ทำความเข้าใจถึงหลักการมากยิ่งขึ้น และองค์กรชุมชนก็เป็นส่วนหนึ่งในการชักชวนบุคคลข้างเคียงมาเป็นสมาชิกมากขึ้นด้วย

2.7.2. การได้รับการสนับสนุนให้ตัวแทนกลุ่มได้เข้าร่วมประชุม ฝึกอบรม สัมมนาตลอดจนส่งเสริมความรู้ ทักษะด้านต่าง ๆ รวมทั้งผู้แทนกลุ่มได้ไปศึกษาดูงานจากกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จ เช่น บ้านดอนแก้ว เป็นต้น

-การเข้าร่วมสัมมนา ส่วนใหญ่จะเป็นหน่วยงานของกรมการพัฒนาชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ เช่น เมื่อก่อตั้งใหม่ ๆ ก็มีการส่งประธานกลุ่ม (คุณสุภาพร สายปิ่น) เข้ารับการฝึกอบรมด้านบัญชีของกลุ่มต่อมาเมื่อมีการก่อตั้ง ส่งคณะกรรมการบริหารแต่ละฝ่าย (ทั้ง 4 ฝ่าย) เข้ารับการสัมมนาร่วมกับกลุ่มอื่น ๆ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหากลุ่มอื่น ๆ และมีการฝึกอบรมคณะกรรมการทั้งคณะให้เข้าใจในบทบาทของกรรมการมากยิ่งขึ้น ในปี 2534

2.7.3. การเป็นสถานที่ศึกษาดูงาน ของเจ้าหน้าที่และองค์กรชุมชนต่าง ๆ หลังจากหมู่บ้านได้คัดเลือกให้เป็นหมู่บ้านรองชนะเลิศระดับเขต มีคณะหลาย ๆ คณะมาศึกษาดูงาน เช่น คณะเจ้าหน้าที่ด้านการพัฒนาจากประเทศอัฟริกา บังคลาเทศ เจ้าหน้าที่ด้านการพัฒนาจากองค์กรชุมชนต่างๆ ในจังหวัดลำปางและต่างจังหวัดรวมถึงคณะนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยวิทยาลัยครูและวิทยาลัยพยาบาลลำปาง

- ในการมาศึกษาดูงาน คณะกรรมการบริหารกลุ่มต้องมาให้การต้อนรับและอธิบายถึง การดำเนินงานภายในหมู่บ้านของตน และกลุ่มของตนมีการดำเนินงานมาอย่างไรตลอดจนมีการ ตอบข้อซักถาม เมื่อพบปัญหาการดำเนินงานจะทำอย่างไร คณะกรรมการจึงได้มีโอกาสในการฝึก ฝนจนมีความชำนาญมากยิ่งขึ้น พัฒนาศักยภาพของชุมชนได้มากขึ้น และยังต้องให้คณะกรรมการได้ ปฏิบัติตนเองให้เป็นตัวอย่างได้ เมื่อมาดูก็สามารถบอกได้ กระบวนการคัดคน กระบวนการ กลุ่มก่อให้เกิดการพัฒนาตนเอง นำเอาแนวคิดการทำงานไปใช้ในการบริหารครอบครัวของตนเอง ได้ไปในตัวด้วย ทั้งนี้กลุ่มเองก็มีการเปลี่ยนผู้บรรยาย มีคนแทนเพื่อว่าถ้ามีการดูงาน คนหนึ่งว่าง อีกคนหนึ่งไม่ว่าง ก็สามารถทำหน้าที่แทนได้